Nota: Resultaten van het proefsleuvenonderzoek op het Charles Wellensplein te Lummen

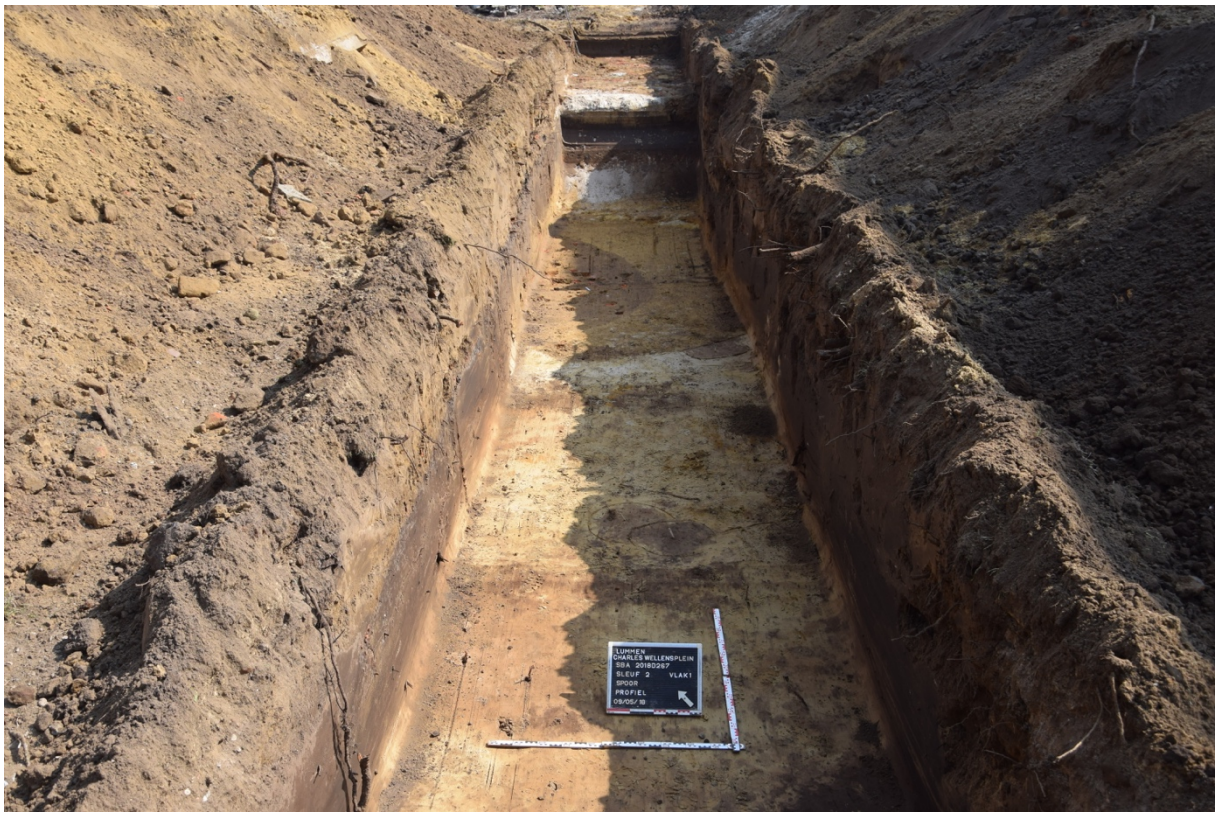

Stephanie Cousin
Wouter Yperman

Tienen, 2018
Studiebureau Archeologie bvba

Colofon

Nota: Resultaten van het proefsleuvenonderzoek op het Charles Wellensplein te Lummen

Initiatiefnemer:	**Gemeente Lummen**
Projectleiding:	Annelies De Raymaeker
Erkend archeoloog:	Wouter Yperman
Auteurs:	Stephanie Cousin & Wouter Yperman
Foto's en tekeningen:	Studiebureau Archeologie bvba (tenzij anders vermeld)

Op alle teksten, foto's en tekeningen geldt een auteursrecht. Zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van Studiebureau Archeologie bvba mag niets uit deze uitgave worden vermenigvuldigd, bewerkt en/of openbaar gemaakt, hetzij door middel van webpublicatie, druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook.

Studiebureau Archeologie bvba
Bietenweg 20
3300 Tienen
www.studiebureau-archeologie.be
info@studiebureau-archeologie.be
tel: 0474/58.77.85
fax: 016/77.05.41

©2018, Studiebureau Archeologie bvba

Inhoudsopgave

1. Samenvatting van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem **p. 3**
2. Verslag van resultaten: proefsleuvenonderzoek **p. 11**
2.1 Beschrijvend gedeelte p. 11
2.1.1 Administratieve gegevens p. 11
2.1.2 Archeologische voorkennis p. 12
2.1.3 Onderzoeksopdracht en vraagstellingen p. 12
2.1.4 Vooropgestelde onderzoeksmethode en -technieken p. 13
2.1.5 Afwijkingen t.a.v. de vooropgestelde onderzoeksstrategie en -methodes p. 14
2.2 Assessment p. 18
2.2.1 Landschappelijke gesteldheid p. 18
2.2.2 Beschrijving van de referentieprofielen p. 22
2.2.3 Bodemsporen p. 24
2.2.3.1 Kuilen, paalkuilen en greppels p. 30
2.2.3.2 Waterput p. 34
2.2.3.3 Muren en puinvulling p. 34
2.2.4 Vondsten p. 38
2.2.5 Natuurwetenschappelijke staalnames p. 40
2.2.6 Datering en interpretatie van het onderzochte gebied p. 40
2.2.7 Impactbepaling van de geplande werken op het bodemarchief p. 42
2.2.8 Beantwoording onderzoeksvragen p. 43
3. Programma van maatregelen **p. 45**
3.1 Administratieve gegevens p. 45
3.2 Gemotiveerd advies p. 46
3.3 Programma van maatregelen voor een archeologische opgraving en werfbegeleiding p. 50
3.3.1 Vraagstelling en onderzoeksdoelen p. 50
3.3.2 Onderzoeksstrategie, methode en technieken p. 51
3.3.2.1 Vlakdekkende opgraving p. 51
3.3.2.2 Werfbegeleiding p. 52
3.3.3 Contextgebonden bepalingen p. 54
3.3.4 Criteria en niet uitvoeren onderzoeksbehandeling p. 54
3.3.5 Kostenraming van de opgraving p. 55
3.3.6 Noodzakelijke competenties van het opgravingsteam p. 56
3.3.7 Risicofactoren bij het uitvoeren van het onderzoek p. 56
3.3.8 Conservatie en langdurige bewaring van het archeologisch ensemble p. 56
3.3.9 Bewaren of deponeren van het archeologisch ensemble p. 57
Bibliografie **p. 59**
Plannenlijst **p. 61**
Bijlagen **p. 67**
Bijlage 1: Sporeninventaris p. 69
Bijlage 2: Vondsteninventaris p. 73
Bijlage 3: Fotoinventaris p. 75
Bijlage 4: Profielinventaris p. 77
Bijlage 5: Allesporenplan

1. Samenvatting van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem

In oktober 2016 werd door het *Vlaams Erfgoed Centrum bvba (VEC)* een archeologienota (ID 2074, projectcode 2016J80) ingediend naar aanleiding van een stedenbouwkundige vergunningsaanvraag voor de herinrichting van het Charles Wellensplein ter hoogte van de Dorpsstraat in het centrum van Lummen (prov. Limburg).[1] Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek werd een Programma van Maatregelen opgemaakt voor een uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem voor een geselecteerde zone (ca. 3000 m^2, fig. 1.1 en fig. 1.2).

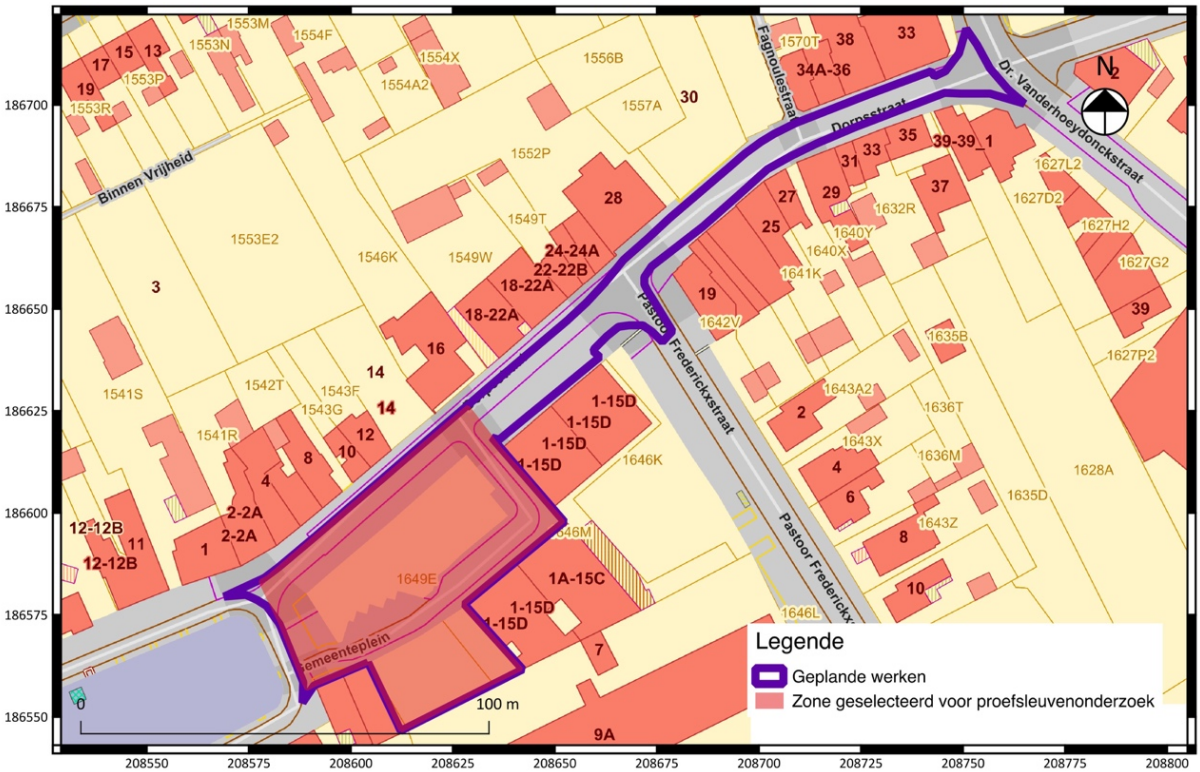

Fig. 1.1: Kadasterkaart met aanduiding van de hele projectzone en de zone geselecteerd voor het proefsleuvenonderzoek.

[1]Datema en Hazen, 2017.

Fig. 1.2: Luchtopname uit 2017 met aanduiding van de zone geselecteerd voor het proefsleuvenonderzoek (projectgebied).

De vergunningsaanvraag heeft betrekking op de herinrichting van het Charles Wellensplein en de Dorpstraat (in totaal ca. 4430 m^2) door middel van de volgende werken (fig. 1.1, fig. 1.3 t.e.m. fig. 1.6):

- Het rooien van de bestaande beplanting, met uitzondering van een historische boom
- Het verwijderen van verharding, onderlaag, buizen, kolken en inspectieputten
- Het uitgraven van een wadi tot een diepte van ca. 2,0 m onder het huidige maaiveld
- Het deels ophogen van de randen van de wadi
- Het aanleggen van een overbrugging van de wadi voor voetgangers
- Het aanleggen van RWA-riolering, inclusief aansluiting naar de huizen, tot een diepte van ca. 2,5 m onder het huidige maaiveld
- Het aanbrengen van een fundering tot een diepte van ca. 0,5 m onder het huidige maaiveld
- Het aanleggen van nutsleidingen voor het infopaviljoen aan de westzijde van het plein
- Het aanbrengen van funderingen tot een diepte van ca. 0,3 m onder het huidige maaiveld voor betonnen zitelementen in het westelijk en oostelijk deel van het plein
- De constructie van een infopaviljoen
- Het aanplanten van haagbeuken en heesters en het aanbrengen van grasbedekking[2]

[2]Datema en Hazen, 2017.

Fig. 1.3: Ontwerpplan Charles Wellensplein en Dorpsstraat
(Bron: Stroobants x Put Architecten & Atelier VT).

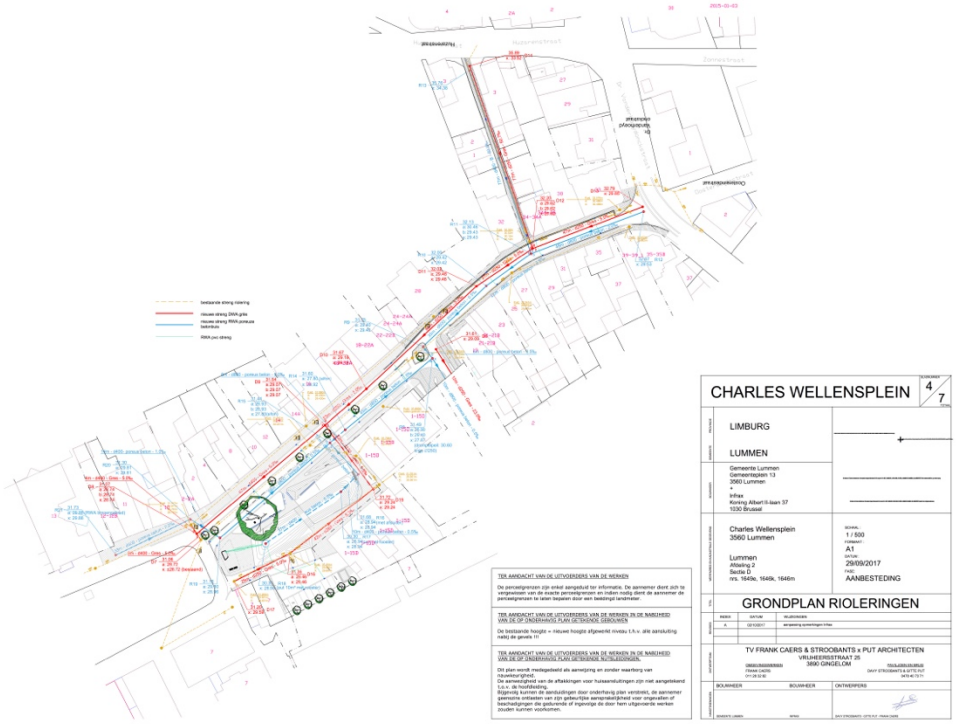

Fig. 1.4: Ontwerpplan riolering (Bron Stroobants x Put Architecten & Atelier VT).

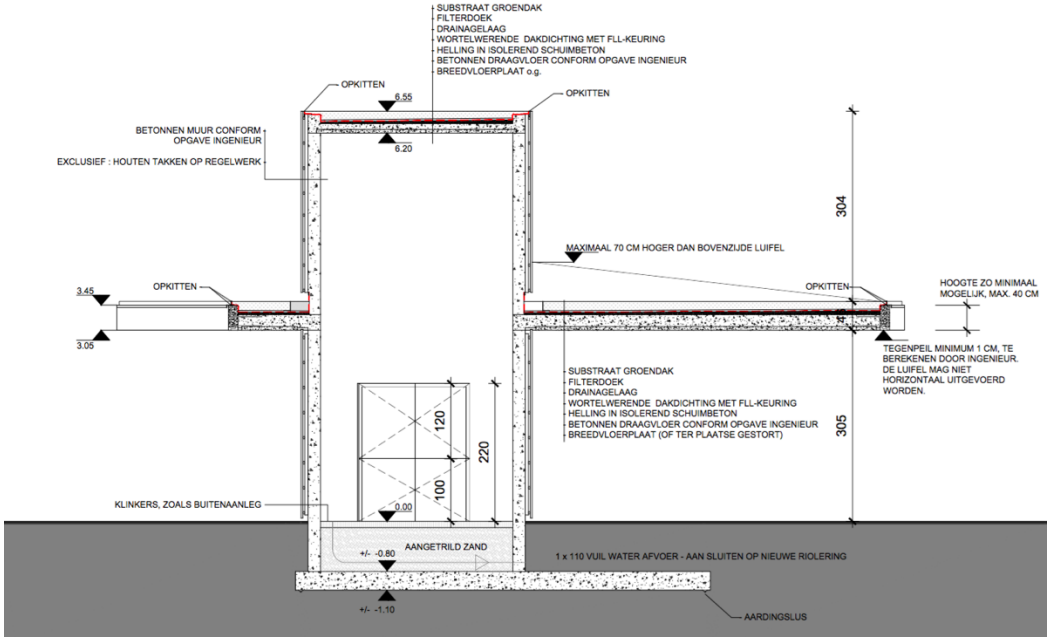

Fig. 1.5: Snede van het in te richten paviljoen (Bron: Stroobants x Put Architecten & Atelier).

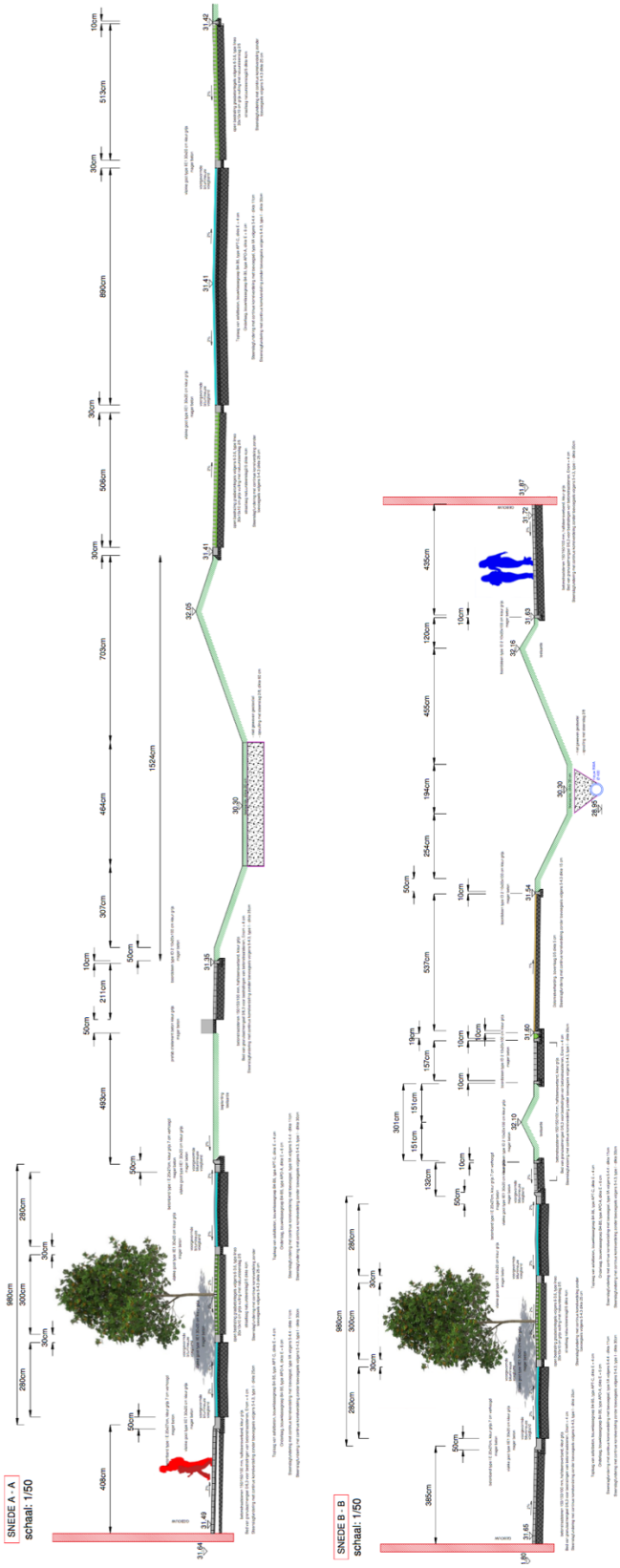

Fig. 1.6: Snedes van de in te richten Dorpsstraat en het Charles Wellensplein (Bron: Stroobants x Put Architecten & Atelier).

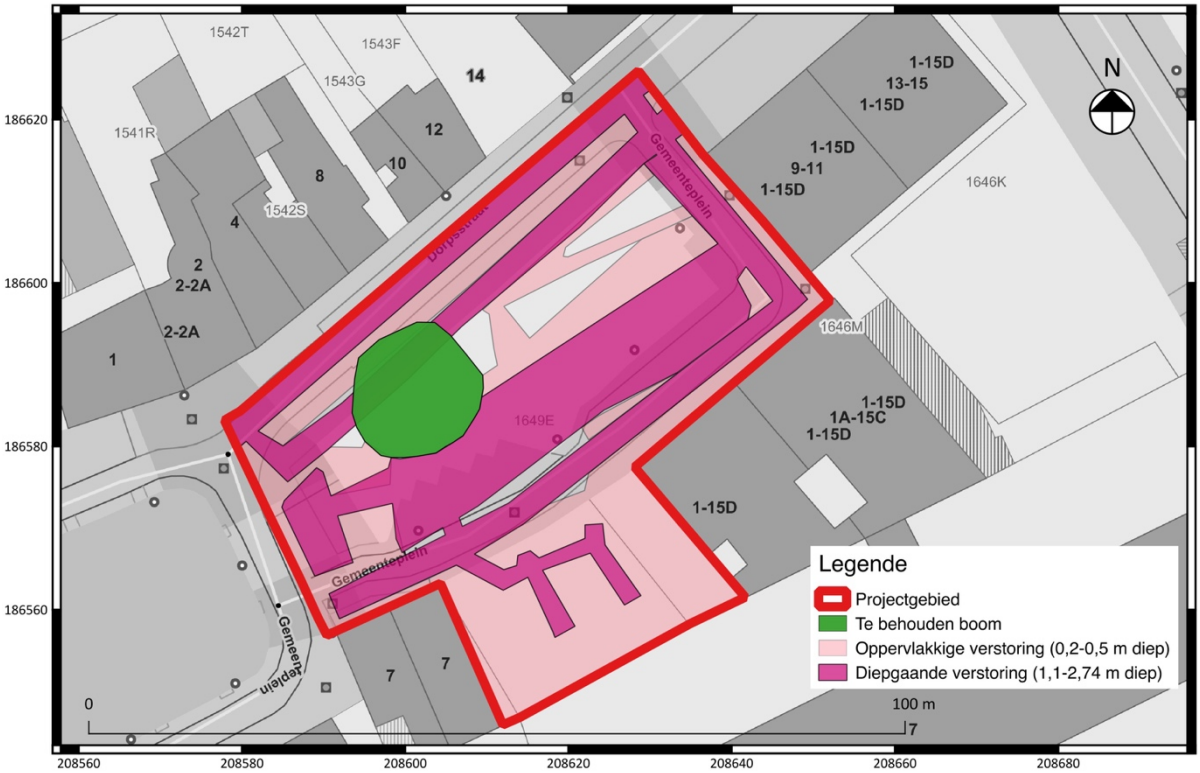

Fig. 1.7: Syntheseplan met dieptes van geplande bodemingrepen en te behouden boom binnen de zone die geselecteerd werd voor verder onderzoek (projectgebied).

Deze werken zouden een intact bodemarchief ernstig verstoren. In de archeologienota wordt gesteld dat de werken ter hoogte van de Dorpsstraat zullen worden uitgevoerd in een reeds sterk verstoorde zone waar de archeologische verwachting laag is. Daarom werd geadviseerd de Dorpsstraat niet aan verder onderzoek te onderwerpen. De resterende zone (ca. 3000 m^2) kwam wel in aanmerking voor een vooronderzoek. Deze zone behelst het Charles Wellenspleintje, de daaraan grenzende noordelijke voetgangerszone en de zuidelijke verharde zone die dienst doet als parkeergelegenheid (fig. 1.1 en 1.3).

Een syntheseplan met de geplande verstoringsdieptes op basis van de ontwerpplannen en snedes toont aan dat een groot deel van de zone geselecteerd voor verder onderzoek diepgaand verstoord zal worden (fig. 1.7). Het betreft hier ca. 1413 m^2 oftewel 47,1% van de zone geselecteerd voor verder onderzoek. Ter hoogte van de plaatsing/vernieuwen nutleidingen, de toekomstige wadi en de fundering van het paviljoen zal de verstoring 1,1 tot 2,7 m onder het huidige maaiveld reiken. Ter hoogte van de petanquebaan en de toekomstige verharde zones zal de verstoring plaatsvinden van 0,2 tot 0,5 m onder het huidige maaiveld (fig. 1.6 en fig. 1.7).

In theorie bezit het projectgebied een hoog archeologisch potentieel. Op basis van het bestudeerde historisch kaartmateriaal zijn in het noordelijk en het westelijk deel van het Charles Wellensplein resten te verwachten van bewoning, mogelijk ook van nijverheid, vanaf het midden van de 18de eeuw. Op kaarten vanaf 1775 staan twee grote en kleinere gebouwen afgebeeld (*zie verder*). Het is niet uitgesloten dat zich nog sporen van eerdere bewoning bevinden onder deze bebouwingresten. Mogelijk bevinden zich hier tevens de resten van achtererven zoals waterputten en houtbouw. Er werd een minieme verwachting voor sporen uit de prehistorie en middeleeuwen vooropgesteld aangezien het grondgebruik als (moes)tuinen in de laatste eeuwen de oudere sporen zouden hebben uitgewist.

Deze verwachting is deels gebaseerd op het feit dat het hele plangebied zich ter hoogte van kunstmatige gronden bevindt. Het plangebied werd onvoldoende onderzocht om een sluitende uitspraak te doen betreffende de aanwezigheid van archeologische waarden. Daarom werd geopteerd om een **proefsleuvenonderzoek** in uitgesteld traject uit te voeren.[3]

Het proefsleuvenonderzoek zoals beschreven in het programma van maatregelen zou moeten uitwijzen of het plangebied potentieel tot kennisvermeerdering zal geven. Indien er geen archeologische resten worden aangetroffen of indien er archeologische resten worden aangetroffen welke niet tot kennisvermeerdering zullen leiden, kan het plangebied na het proefsleuvenonderzoek worden vrijgegeven voor de geplande ontwikkelingen. Indien er wel archeologische resten worden aangetroffen die tot kennisvermeerdering kunnen leiden, dient er aan de hand van de resultaten van het proefsleuvenonderzoek een plan voor een vlakdekkende opgraving gemaakt te worden. Indien niet in het gehele plangebied archeologische sporen worden aangetroffen, kunnen er aan de hand van de resultaten van het proefsleuvenonderzoek zones worden aangeduid die moeten worden opgegraven. Na de eventuele vlakdekkende opgraving kan het gebied worden vrijgegeven voor de geplande ontwikkelingen.[4]

[3] Datema en Hazen, 2017.
[4] Datema en Hazen, 2017.

2. Verslag van resultaten: proefsleuvenonderzoek

2.1 Beschrijvend gedeelte

2.1.1 Administratieve gegevens

Projectcode:	**2018D267**
Aanleiding:	De opgemaakte nota kadert in de uitvoering van een programma van maatregelen voor een vooronderzoek met ingreep in de bodem. Dit vooronderzoek werd opgesteld ter verkrijgen van een geplande stedenbouwdkundige vergunningsaanvraag voor een projectgebied dat buiten de vastgestelde archeologische zones ligt met een oppervlakte van ca. 4.430 m^2. Daarmee valt de vergunningsaanvraag binnen de aanvragen waarbij de totale oppervlakte van de kadastrale percelen 3000 m^2 of meer bedraagt (Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014 en de Code van Goede Praktijk).
Erkend archeoloog:	Wouter Yperman (OE/ERK/Archeoloog/2015/00056)
Locatie:	Lummen, Charles Wellensplein (fig. 1.1, fig. 1.3 en 2.1) Bounding box (projectgebied): punt 1: x= 207837, y= 207912 punt 2: x= 186538, y= 186618 Lummen, Afd. 2, Sectie D, nr. 1649E, 1655E[2](deel), 1646M(deel)
Periode uitvoering:	09/05/2018
Relevante termen[5]:	Proefsleuvenonderzoek, middeleeuwen, ijzertijd, Nieuwe Tijd, Nieuwste Tijd
Bebouwde zones:	Binnen de grenzen van het projectgebied bevindt zich geen structurele bebouwing. Het projectgebied is deels verhard (parkeerzone en wegenis).

[5] Thesaurus: https://inventaris.onroerenderfgoed.be/thesaurus

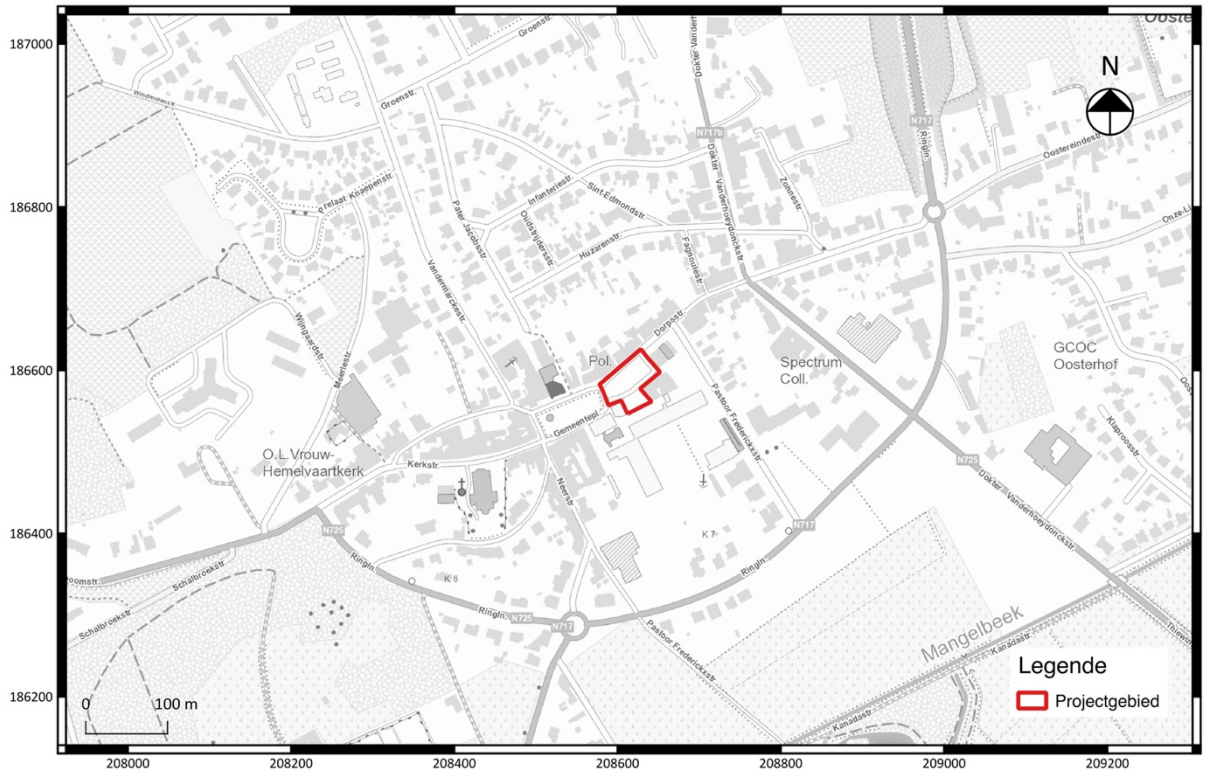

Fig. 2.1: Situering van het projectgebied op de topografische kaart van 2017.

2.1.2 Archeologische voorkennis

Het reeds uitgevoerde onderzoek in de vorm van een bureaustudie toonde aan dat er een archeologische verwachting bestaat voor de aanwezigheid van (pre)historische vindplaatsen met bodemsporen. Er geldt een specifiek hoge verwachting voor archeologische waarden uit Nieuwe en Nieuwste Tijd. Er geldt een lage verwachting voor sporensites uit de prehistorie en middeleeuwen aangezien wordt verwacht dat de historische bebouwing deze sporen vernietigd heeft. De bekende archeologische waarden uit de omgeving getuigen veelal van de late middeleeuwen en Nieuwe Tijd. Op basis van historisch kaartmateriaal worden er structuurresten verwacht die minstens teruggaan tot de tweede helft van de 18de eeuw.

2.1.3 Onderzoeksopdracht en vraagstellingen

De doelstelling van het uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem betreft het formuleren van uitspraken omtrent de aan- of afwezigheid van één of meerdere archeologische vindplaatsen en het potentieel op archeologische kennisvermeerdering.

Volgende onderzoeksvragen worden behandeld:

-*Wat is de mate van verstoring door egalisatiewerkzaamheden? In welke mate zijn delen van het plangebied opgehoogd?*

-Zijn er archeologische sporen aanwezig?
-Op welke diepte ten opzichte van het maaiveld en het TAW zijn deze archeologische sporen aangetroffen?
-Wat is de horizontaal ruimtelijke spreiding van de archeologische sporen?
-Tot welke periode kunnen de sporen worden toegeschreven?
-Wat is de bewaringstoestand van de sporen?
-Wat is de aard van de sporen?
-Zijn de sporen geconcentreerd in een zone, of verspreid over het plangebied aangetroffen?
-Waaruit bestaat de materiële cultuur?
-Wat is de bewaringstoestand van de materiële cultuur?
-Indien er geen sporen of vondsten worden aangetroffen, is er een verklaring voor de afwezigheid van archeologische resten?
-Welke delen van het terrein komen in aanmerking voor vervolgonderzoek?
-Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht bij een eventueel vervolgonderzoek?
-Welke vraagstellingen zijn voor eventueel vervolgonderzoek relevant?[6]

2.1.4 Vooropgestelde onderzoeksmethode en -technieken[7]

Het reeds opgestelde Programma van Maatregelen stelt dat het proefsleuvenonderzoek moet worden uitgevoerd in de deels tot weinig verstoorde zones. Het was de uitdrukkelijke wens van de opdrachtgever dat de huidige inrichting van het plein zo lang mogelijk behouden kon blijven. Dit was de aanleiding voor het kiezen voor een uitgesteld traject en tevens voor het behouden van de meest zuidelijke en oostelijke weg (bereikbaarheid van de handelaars garanderen). Door deze bepalingen was het niet mogelijk een proefsleuvenplan in een regelmatig patroon op te stellen.

Op basis van bovenstaande uitgangspunten en de beschikbare ruimte werden zeven proefsleuven gepland (fig. 2.2). Deze bevat een lange sleuf van 50 x 3 m evenwijdig aan de Dorpsstraat. Haaks hierop zijn twee sleuven van 3 m breed gepland met een onderlinge afstand van ruim 20 m. Deze afstand wordt ondervangen door twee sleuven parallel aan de lange sleuf aan te leggen. Haaks op het zuidelijk deel van de sleuf is nog een 3 m brede sleuf gepland. Met dit sleuvenplan zou een oppervlakte van ca. 360 m^2, ruim 9% van het geselecteerde onderzoeksgebied, worden onderzocht. Dit is minder dan de gebruikelijke 10% van het terrein, maar een grotere oppervlakte leek moeilijk te realiseren. Hierdoor zijn er waarschijnlijk ook gerichte mogelijkheden tot het aanleggen van aanvullende sleuven of kijkvensters. Ondanks deze beperkingen moet het met dit sleuvenplan mogelijk zijn om de onderzoeksvragen te beantwoorden en de relatie tussen de historische bebouwing goed te onderzoeken.

[6] Datema en Hazen, 2017.
[7] Datema en Hazen, 2017.

Fig. 2.2: Vooropgesteld sleuvenplan zoals opgesteld in het Programma van Maatregelen.[8]

2.1.5 Afwijkingen ten aanzien van de vooropgestelde onderzoeksstrategie en -methodes[9]

Bij de uitvoering van het proefsleuvenonderzoek werd afgeweken van de vooropgestelde methoden en technieken. Het besluit om af te wijken van het vooropgestelde proefsleuvenplan kan worden verantwoord door rekening te houden met de volgende observaties en overwegingen (fig. 2.3):

- De meest noordelijke vooropgestelde proefsleuf (ter hoogte van de Dorpsstraat) situeert zich over de gehele lengte ter hoogte van een aantal ondergrondse leidingen, zoals weergegeven op de KLIP. Tevens situeert deze proefsleuf zich binnen de kruinprojectie van de te behouden boom. Het leek ter plaatse niet zinvol, niet nuttig en onmogelijk om hier een proefsleuf in te richten.

[8] Datema en Hazen, 2017.

[9] Dit zijn afwijkingen ten opzichte van de vooropgestelde onderzoeksstrategie en -methodes die zijn opgenomen in het programma van maatregelen van de archeologienota opgesteld door Datema en Hazen (2017) (ID 2074).

- De twee vooropgestelde proefsleuven in het centrale deel van het Charles Wellensplein werden om onduidelijke redenen ter hoogte van de te behouden boom (in het westen) en zijn kroonprojectie geprojecteerd. Omwille van het behoud van deze boom en zijn kroonprojectie was het niet mogelijk om hier twee proefsleuven in kruisvormig patroon in te richten.
- Het plaatsen van de vooropgestelde proefsleuf in het noordoostelijke deel van het projectgebied met een noordwest-zuidoostelijke oriëntatie kon in principe ingericht worden, maar in combinatie met de overige ingerichte sleuven leek dit niet zinvol, niet nuttig en zeker niet praktisch. De informatie die zou gecapteerd worden in deze vooropgestelde proefsleuf, werd eveneens verkregen door het aanleggen van de uiteindelijk uitgevoerde proefsleuven (*zie verder*).
- De vooropgestelde proefsleuf in het zuidelijk deel van het terrein in zuidwest-noordoostelijke richting werd uiteindelijk wel uitgevoerd, zij het in de vorm van een 2 m brede sleuf (*zie verder*).
- De vooropgestelde proefsleuf in het zuidelijk deel van het terrein in noordwest-zuidoostelijke richting werd niet uitgevoerd. In principe kon deze ingericht worden, maar in combinatie met de overige ingerichte sleuven leek het niet zinvol, niet nuttig en zeker niet praktisch om een ca. 7 m lange sleuf in te richten in een zone waar het archeologisch vlak redelijk diep reikt (*zie verder*).
- Hoewel in het vooropgestelde proefsleuvenplan gekozen werd voor enkele proefsleuven van 3 m breed, werd er bij uitvoering gekozen om alle sleuven in te richten met een breedte van 2 m. Het aanleggen van 3 m brede proefsleuven is in praktijk omslachtig en onnodig, aangezien een 2 m brede sleuf eveneens een goede steekproef biedt voor dit terrein. Bovendien was er te weinig ruimte voor grondopslag op een dergelijk kleine ruimte, wat een veilige werking met de graafmachine bemoeilijkte.
- Er werden geen proefsleuven in kruisvormig patroon aangelegd omdat dit in de praktijk omslachtig en onnodig is, aangezien parallelle proefsleuven eveneens een goede steekproef bieden voor dit (relatief kleine) terrein. In het vooropgestelde programma van maatregelen werd de keuze voor proefsleuven in kruisvormig patroon of haaks op elkaar staande proefsleuven verantwoord door de stelling dat enkel zo een inzicht verkregen kan worden in de aanwezigheid en conservatie van de historische bebouwing en enkel zo de relatie met de tuinzone kon onderzocht worden. Dit kon eveneens voldoende onderzocht worden door het plaatsen van 2 m brede parallelle proefsleuven. Bovendien bevond het archeologisch vlak zich op een redelijk grote diepte (*zie verder*), wat een veilige werking met de graafmachine alleen maar bemoeilijkt indien gekozen wordt om sleuven in kruispatroon aan te leggen.

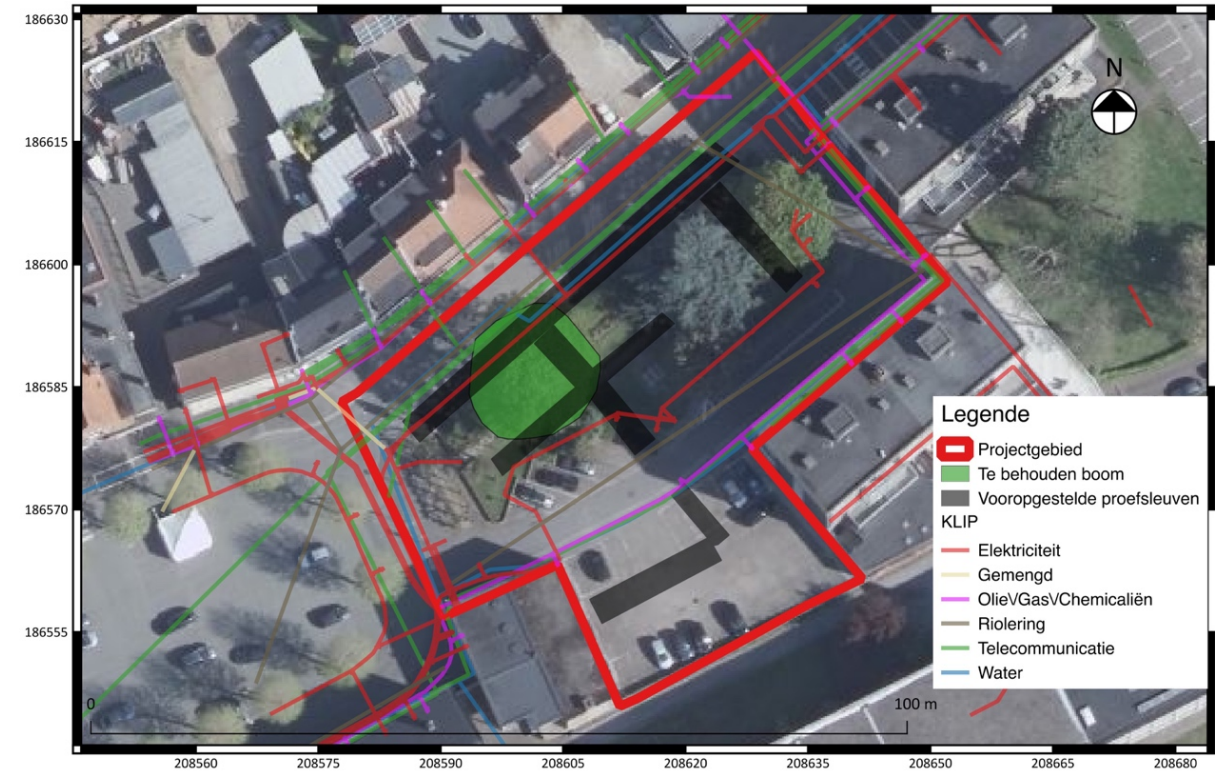

Fig. 2.3: Projectie van de vooropgestelde sleuven, de te behouden boom en de leidingen zoals weergegeven op de KLIP-aanvraag op een luchtopname van 2017.

In totaal werden er vier sleuven uitgegraven van 2 m breed (fig. 2.4). De zone van het huidige voetpad, de centrale en oostelijk gesitueerde wegenis werden behouden om het doorgaande verkeer te garanderen. Een deel van het terrein kon niet worden onderzocht wegens de aanwezigheid van een groot aantal ondergrondse leidingen (op basis van de KLIP-aanvraag, fig. 2.5).

Ter vervanging van de vooropgestelde noordelijke sleuf werd een 2 m brede sleuf ten zuiden van de ondergrondse leidingen aangelegd (SL1). Deze sleuf kon niet tot het uiterste westen worden doorgetrokken omwille van de te behouden boom. De zone rondom de boom en kruinprojectie was afgebakend door hekken en dus ontoegankelijk. Parallel aan deze meest noordelijke sleuf werd een tweede sleuf centraal op het terrein aangelegd (SL2). Deze sleuf kon niet worden doorgetrokken tot het uiterste westen omwille van de kruinprojectie van de boom en de aanwezige ondergrondse leidingen. Desondanks werden ter hoogte van SL1 en SL2 genoeg sporen aangetroffen om het archeologisch potentieel van deze zone te kunnen inschatten.

Ter vervanging van de vooropgestelde noordoostelijke sleuf (noordwest-zuidoostelijke richting) werd een sleuf in noordwest-zuidoostelijke richting in het westen aangelegd (SL3). SL1 en SL2 capteerden namelijk de noordoostelijke zone en op die manier werd het mogelijk raken van een groot aantal ondergrondse leidingen vermeden. Om zeker te zijn dat er geen ondergrondse leidingen werden geraakt, werd SL3 niet tot aan de centrale weg doorgetrokken. Desondanks werden hier toch genoeg sporen aangetroffen op het archeologisch potentieel van deze zone in te schatten.

Ter hoogte van de vooropgestelde zuidelijke sleuf werd een sleuf ingericht (SL4). Tijdens de aanleg werd duidelijk dat het archeologisch vlak zich hier op grote diepte bevond (*zie verder*) en werd om veiligheidsredenen gekozen voor een 2 m brede sleuf (praktischer om aan te leggen). Halverwege de aanleg stortte de sleuf in (fig. 2.30). Daarom werd deze onderbroken. Omwille van praktische redenen en veiligheidsoverwegingen werd gekozen om de vooropgestelde zuidelijke sleuf in noordwest-

zuidoostelijke richting niet aan te leggen. Desondanks werden ter hoogte van SL4 genoeg sporen aangetroffen om het archeologisch potentieel van deze zone te kunnen inschatten.

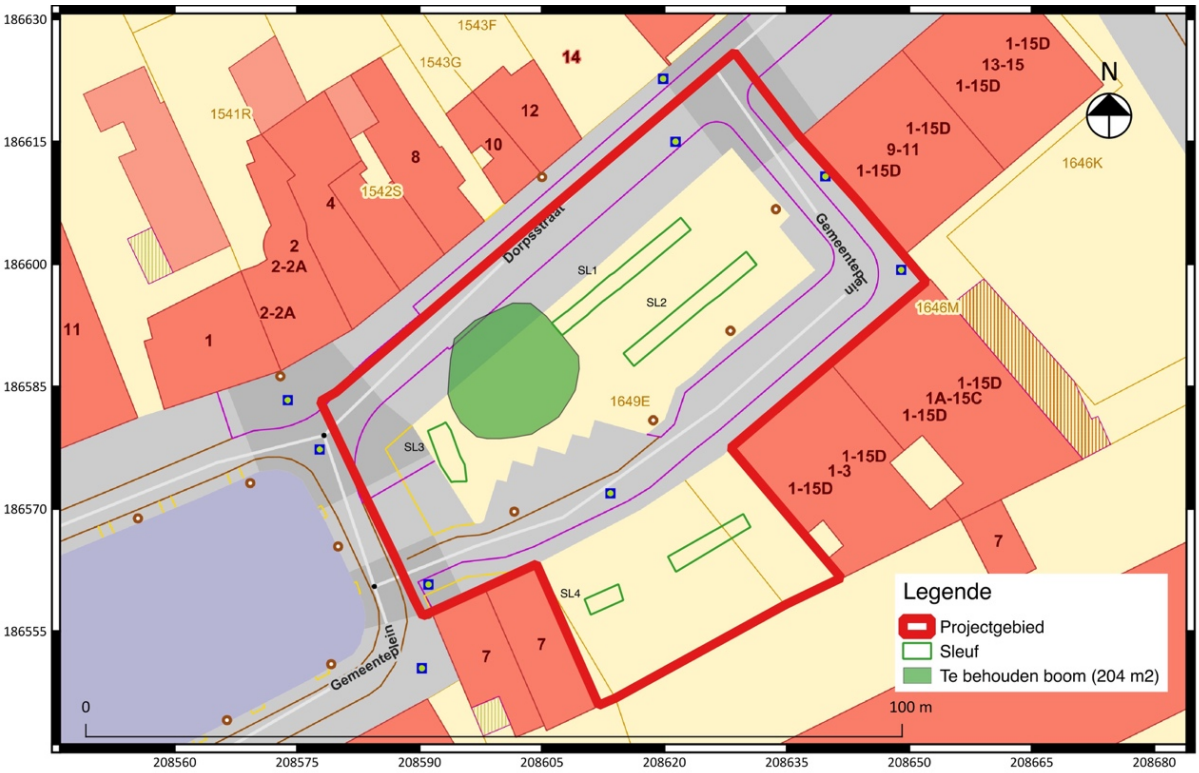

Fig. 2.4: Locatie van de ingerichte proefsleuven (SL1-SL4) en de te behouden boom.

In totaal werd een areaal van ca. 127 m^2 uitgegraven, wat neerkomt op 4,2 % van de totale oppervlakte van het totale projectgebied (ca. 3000 m^2). Het totale beschikbaar oppervlakte kan echter herrekend worden naar ca. 1156 m^2 i.p.v. 3000 m^2 aangezien een groot deel van het terrein ontoegankelijk was door de aanwezige ondergrondse leidingen, voetpad en wegenis (ca. 1646 m^2) en de te behouden boom (ca. 204 m^2) (fig. 2.5). Rekening houdend met deze gereduceerde zone van 1156 m^2 kan worden gesteld dat ca. 10,9 % van het toegankelijk terrein onderzocht in de vorm van vier proefsleuven (fig. 2.4). Het relatief grote aantal sporen maakte het aanleggen van kijkvensters onnuttig.

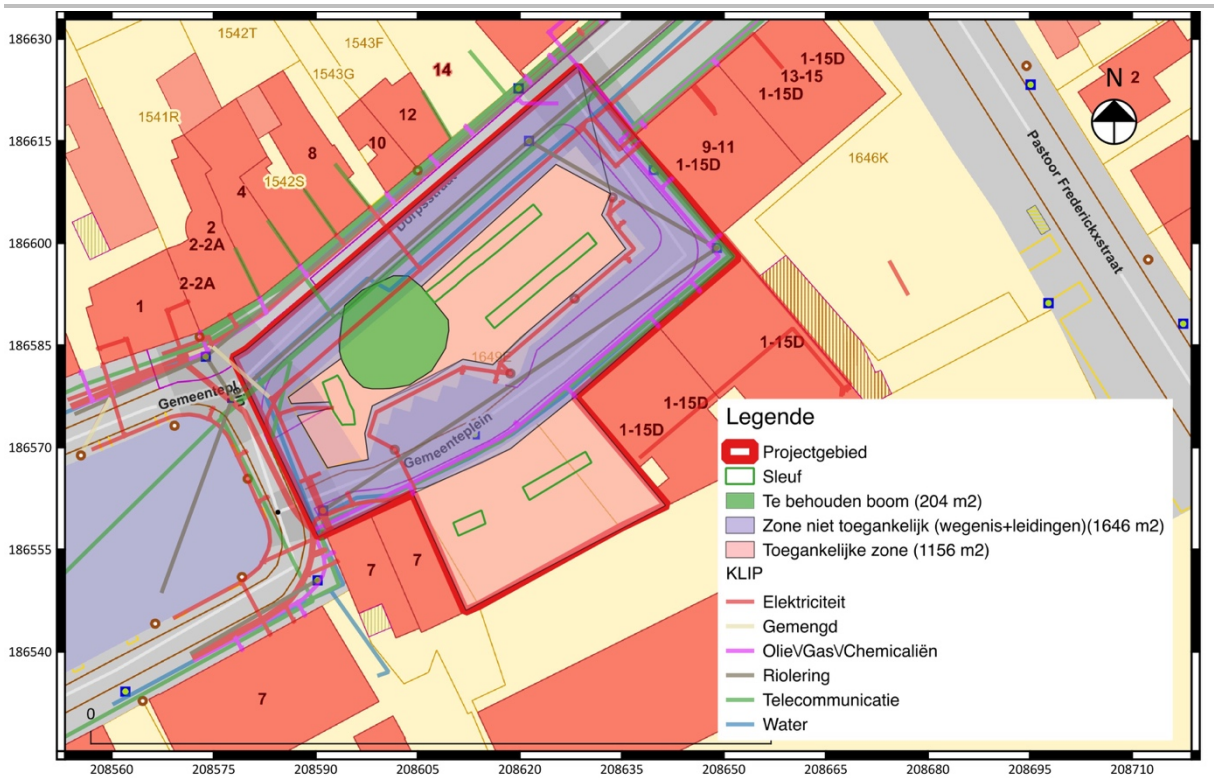

Fig. 2.5: Locatie van de aangelegde sleuven, ondergrondse leidingen o.b.v. de KLIP-aanvraag, de te behouden boom en de niet-toegankelijke zones.

2.2 Assessment

2.2.1 Landschappelijke gesteldheid

Geomorfologisch gezien situeert het terrein zich in een overgangszone van de Demervallei (zuiden) naar de hoger gelegen heuvelrug met een zuidwest-noordoostelijk verloop (noorden) (fig. 2.6). Binnen de grenzen van het projectgebied is een hellend reliëf van het zuidwesten naar het noordoosten te herkennen. Het gebied is gelegen op een hoogte van ca. 31,5 m TAW (fig. 2.6 en fig. 2.7).
Het terreinprofiel en het Digitaal Hoogtemodel (DHM) tonen dat het reliëf ten zuiden van het terrein abrupt daalt tot ca. 29,7 m TAW (fig. 2.7 en fig. 2.8). Hieruit kan worden afgeleid dat het terrein werd opgehoogd of dat de aangrenzende zuidelijke zone sterk werd afgegraven.

De **bodemkaart** (fig. 2.9 en fig. 2.10) toont ter hoogte van het projectgebied een OB-bodem. OB-bodems zijn niet-gekarteerde bodems met een hoge mate van antropogene invloed.[10]
Tijdens het proefsleuvenonderzoek werden een bodemprofiel aangelegd wat een representatief beeld verschaft met betrekking tot de lithostratigrafische en bodemkundige opbouw van het volledige terrein (fig. 2.10). Bodemprofiel 1 (PR1) geldt als referentie-bodemprofiel voor het overgrote deel van het terrein. Dit profiel wordt verder in dit verslag geïllustreerd en beschreven. Wegens het grote aantal

[10] Van Ranst en Sys, 2000.

sporen in het vlak werd er slechts één profiel aangelegd en geregistreerd. Spoor 6 (S6) in SL1 is representatief voor de zone met muurresten ter hoogte van de Dorpsstraat in noorden (*zie verder*).

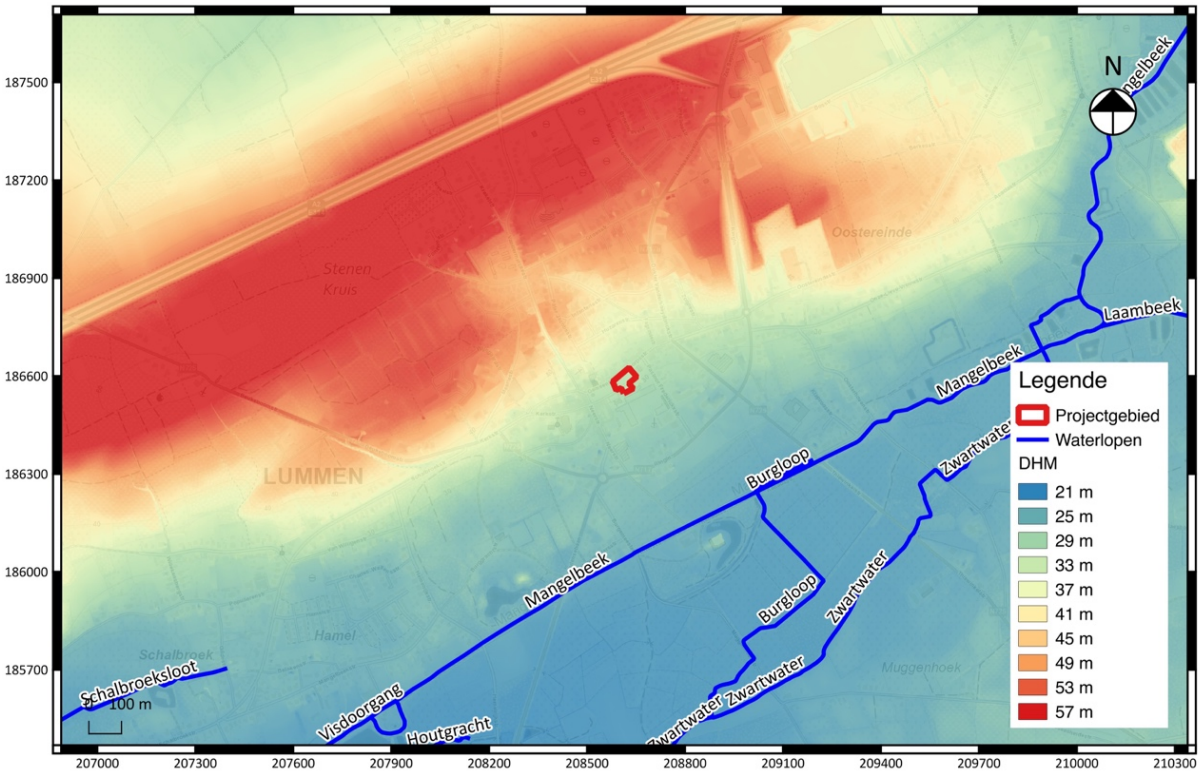

Fig. 2.6: Digitaal hoogtemodel (DHM) met aanduiding van het projectgebied.

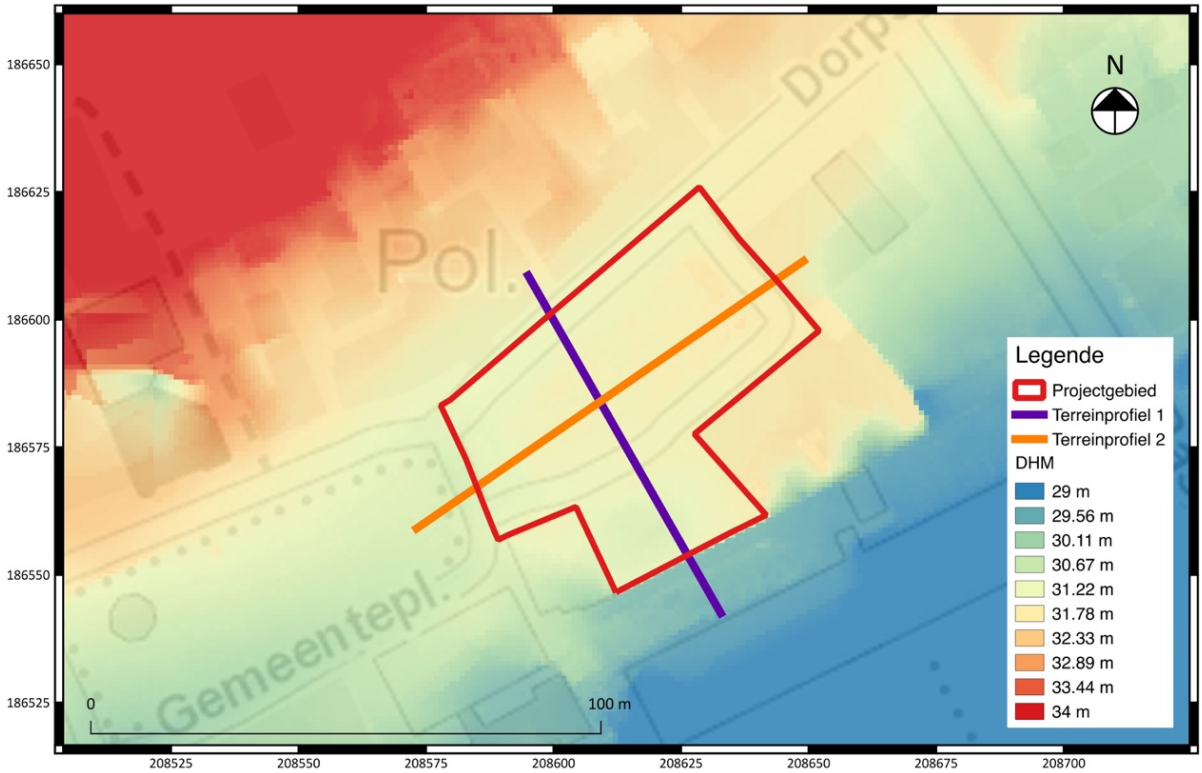

Fig. 2.7: Digitaal hoogtemodel (DHM) met aanduiding van het projectgebied.

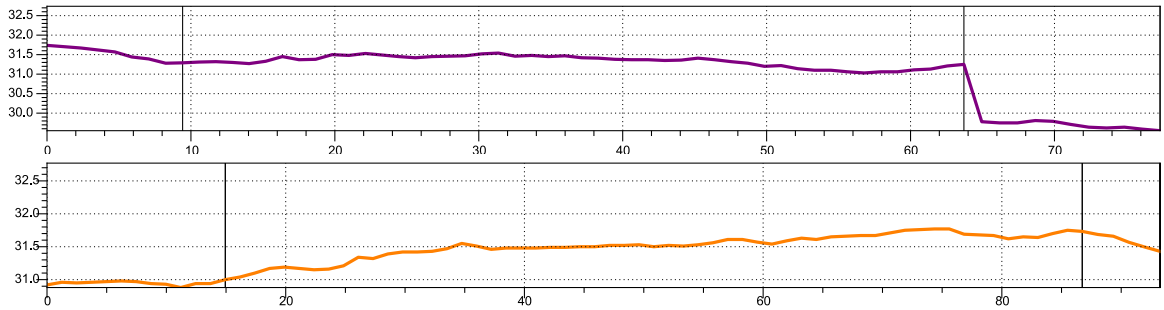

Fig. 2.8: Verloop van het reliëf binnen het projectgebied (NW-ZO en ZW-NO).

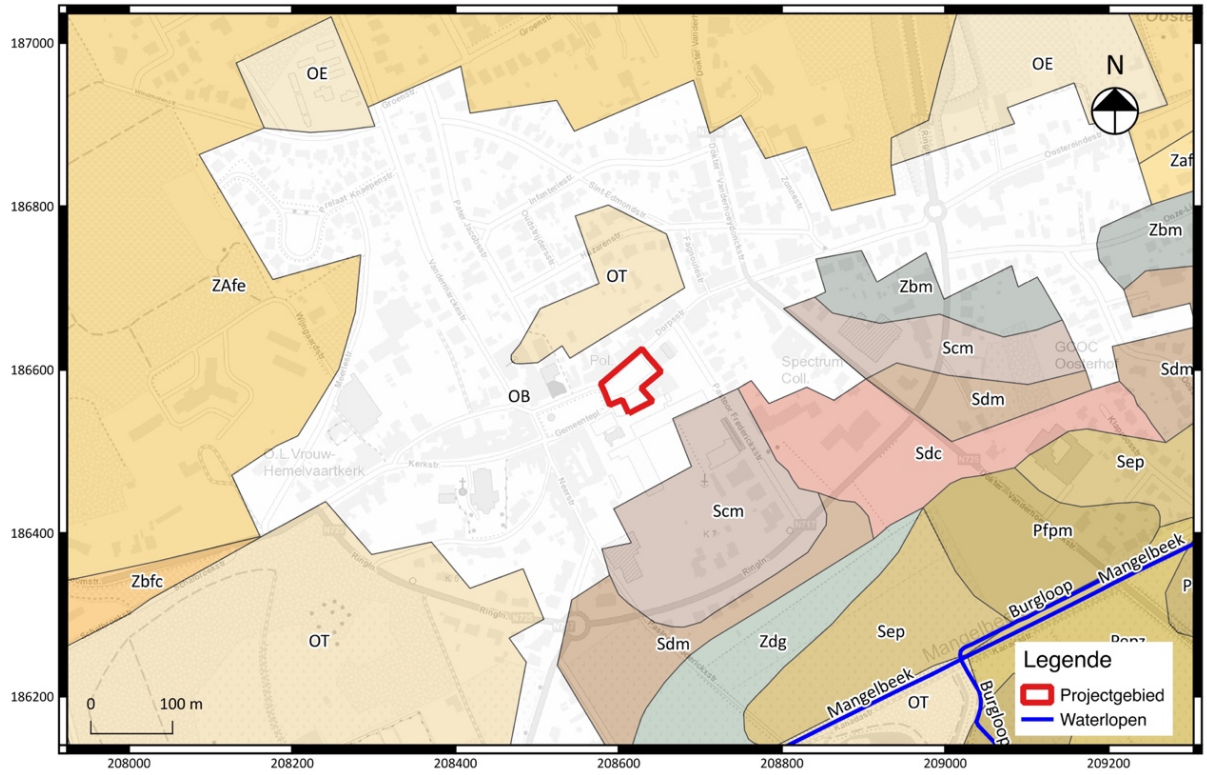

Fig. 2.9: Bodemkaart met aanduiding van het projectgebied.

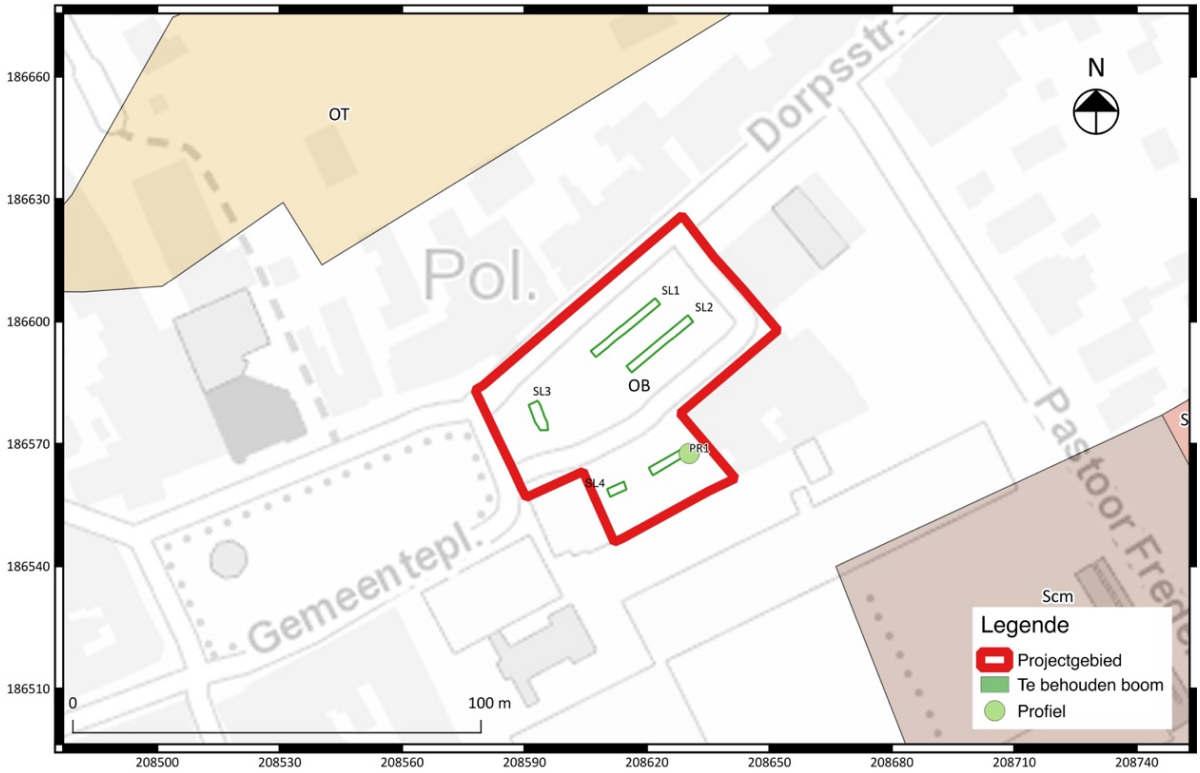

Fig. 2.10: Detail van de bodemkaart met situering van de geregistreerde bodemprofielen.

2.2.2 Beschrijving van de referentieprofielen[11]

Op basis van het bodemprofiel PR1 (SL4) en S6 (SL1) kunnen twee pedogenetische zones worden afgebakend, nl. een bodemzone waar een dik puinpakket een Ap-C-sequentie afdekt en een zone waar een Ap-laag rust op muurresten/opvullende puinlaag, gevolgd door een C-horizont (*zie verder*). Wegens het grote aantal sporen in het noorden en het centrum en de grote diepte van het archeologisch vlak in centrum en het zuiden werd er slechts één profiel aangelegd (PR1 in SL4). Voor een uitgebreide beschrijving van de geregistreerde bodemprofielen wordt verwezen naar Bijlage 4.

Het profiel ter hoogte van spoor 6 (SL1, fig. 2.11) is representatief voor de bodemopbouw ter hoogte van de aangetroffen muurstructuren in het noorden (*zie verder*) en toont een 100 cm dikke ploeglaag (Ap) die een ca. 90 cm dikke puinlaag (keldervulling, S6) afdekt. De gele C-horizont situeert zich op ca. 1,9 m onder het huidige maaiveldniveau.

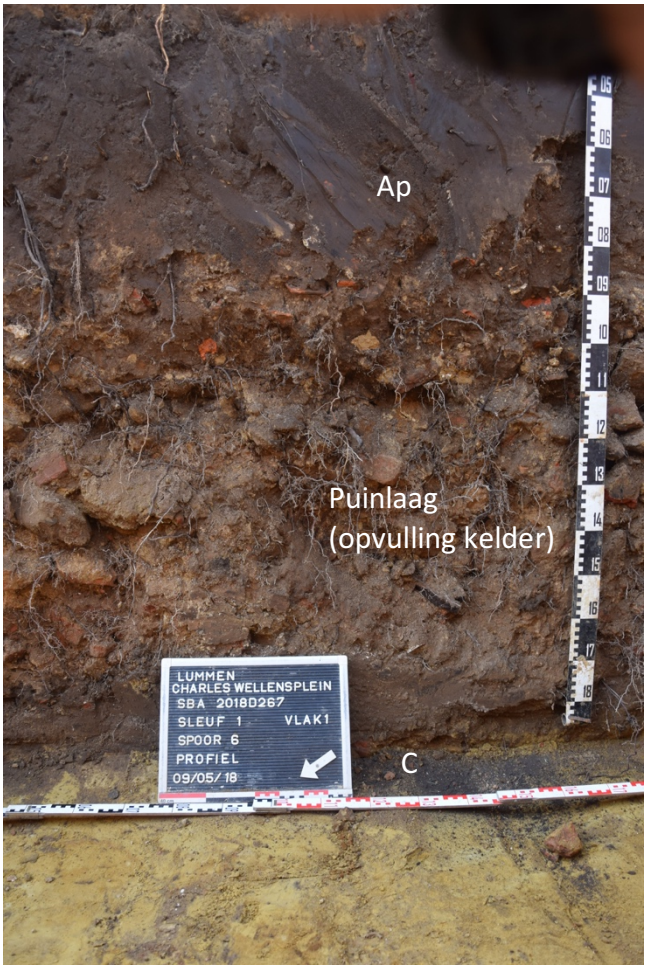

Fig. 2.11: Spoor 6 (SL1) als profiel.

Bodemprofiel 1 (PR1, SL4; fig. 2.12) vertoont onder een ca. 122 m dik puinpakket een verstoringslaagje (HTM, ca. 10 cm dik) gevolgd door een ca. 70 cm dikke ploeglaag (Ap). Onder deze donkerbruine Ap-

[11] Voor een uitgebreide omschrijving van de aangelegde profielen wordt verwezen naar Bijlage 4.

laag bevindt zich een licht gele C-horizont met oranje vlekken (ijzerrijk). De aanleg van het profiel werd gestaakt omwille van veiligheidsredenen gerelateerd aan de bereikte diepte (ca. 205 cm).
Ter hoogte van SL1 bevindt het eerste archeologisch vlak (muurresten, *zie verder*) zich op een diepte van ca. 100 cm onder het huidige maaiveld. Er kan ter hoogte van dezelfde sleuf een tweede archeologisch vlak worden onderscheiden op 110 cm onder het huidige maaiveld (fig. 2.15, fig. 2.17, fig. 2.19 en fig. 2.16, *zie verder*).
Op de zuidelijke helft van het terrein reikt de top van deze C-horizont tot 205 cm diep (fig. 2.15, fig. 2.25 en fig. 2.16). Het archeologisch vlak in het centrale deel van het terrein situeert zich op ca. 150 cm onder het huidige maaiveld (fig. 2.13, fig. 2.15, fig. 2.21 en fig. 2.26) terwijl de top van de C-horizont ter hoogte van SL3 zich op ca. 45 cm onder het huidige maaiveld bevindt (fig. 2.15, fig. 2.23 en fig. 2.26). Het archeologisch vlak (top van de C-horizont) binnen het projectgebied situeert zich bijgevolg op een diepte variërend van 60 tot 200 cm onder het huidige maaiveld.

De aangevoerde puinlaag (HTM) heeft de goede bewaring van het Ap-C-profiel bevorderd. Het terrein werd hier duidelijk opgehoogd en verklaart zo het grote reliëf-verschil met de aangrenzende zuidelijke zone (fig. 2.7 en fig. 2.8, *zie vorige*).

Fig. 2.12: Bodemprofiel 1 (SL4).

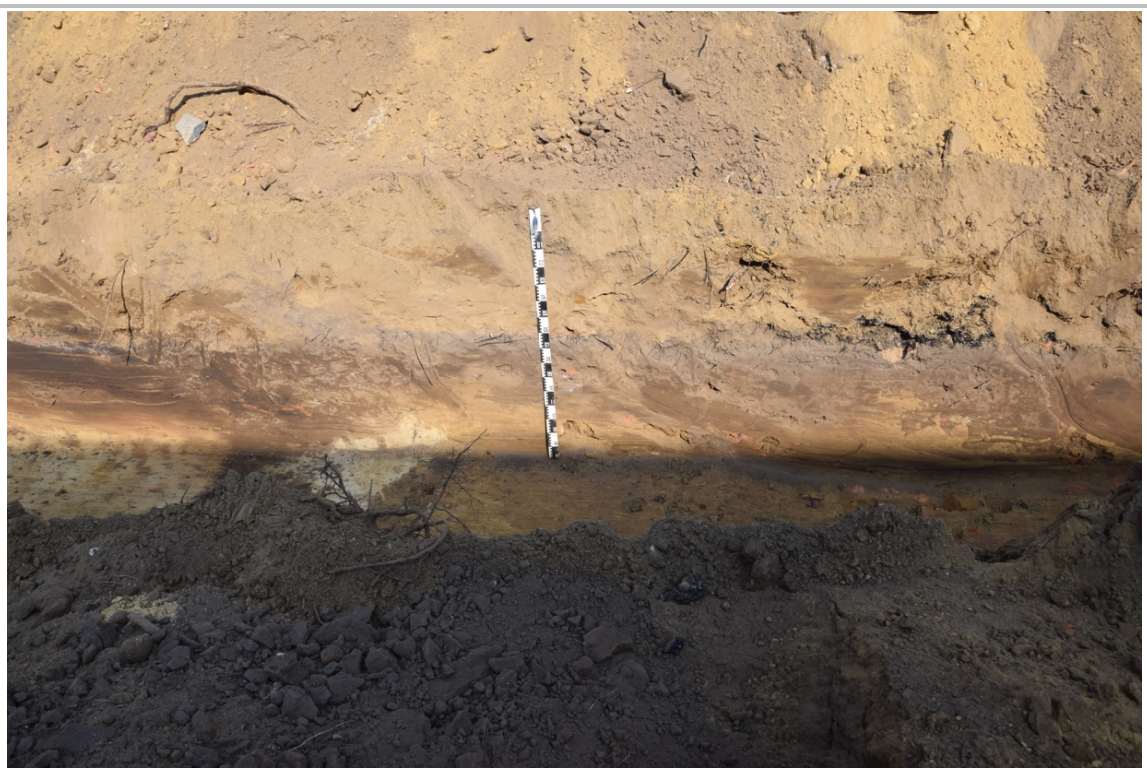

Fig. 2.13: Diepte van het archeologisch vlak ter hoogte van Spoor 13 (SL2).

2.2.3 Bodemsporen[12]

Er werden in totaal 21 bodemsporen en muurresten waargenomen en geregistreerd (fig. 2.14 t.e.m. en fig. 2.25). De bodemsporen werden verspreid over de vier proefsleuven waargenomen. De muurresten concentreerden zich in Sleuf 1 (SL1) en Sleuf 3 (SL3) grenzend aan de huidige Dorpsstraat. Voor een uitgebreid overzicht en beschrijving van de aangetroffen sporen wordt verwezen naar Bijlage 1 en Bijlage 5.

[12] Voor een uitgebreide omschrijving van de aangetroffen sporen wordt verwezen naar Bijlage 1 en Bijlage 5.

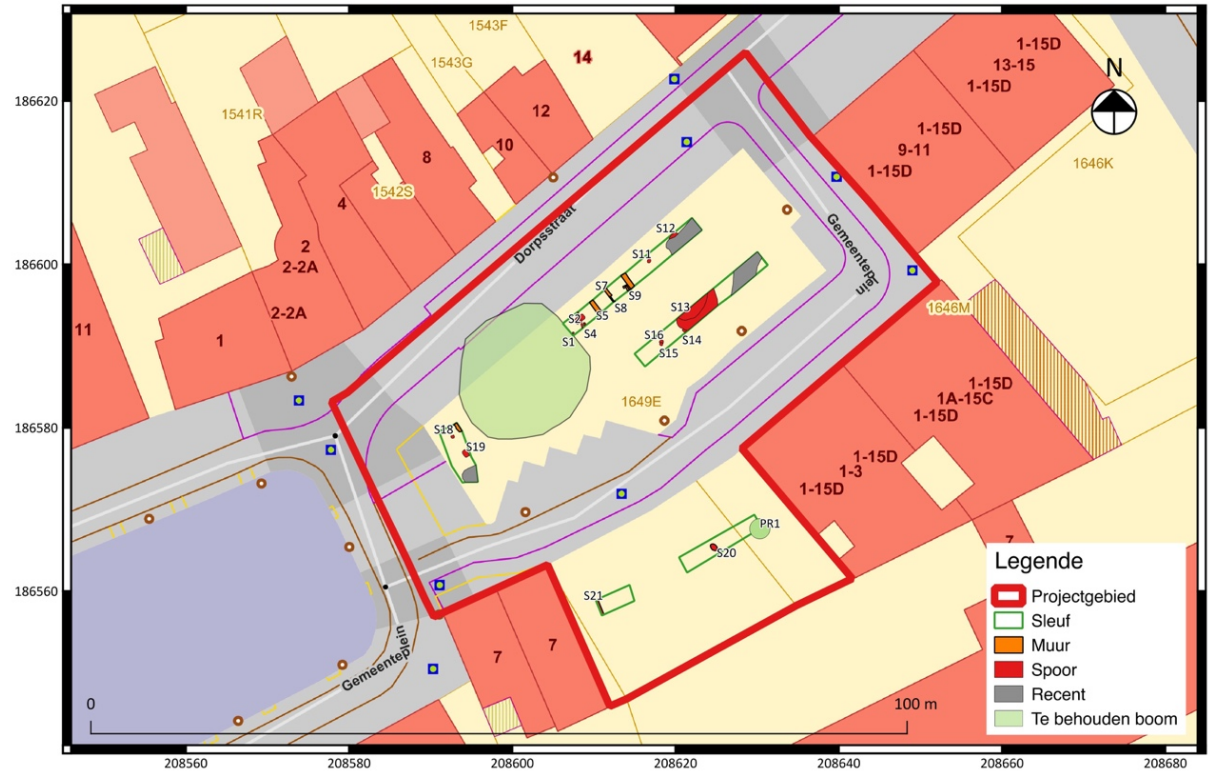

Fig. 2.14: Overzichtsplan met de bodemsporen[13].

Spoornr.	Hoogte (TAW)
S1	30,42 m
S2	30,48 m
S3	30,48 m
S4	30,45 m
S5	30,55 m
S6	30,51 m
S7	29,96 m
S8	30,51 m
S9	30,23 m
S10	30,31 m
S11	30,17 m

Spoornr.	Hoogte (TAW)
S12	30,11 m
S13	30,01 m
S14	30,08 m
S15	30,26 m
S16	30,22 m
S17	30,99 m
S18	30,62 m
S19	30,66 m
S20	-
S21	-

Fig. 2.15: Overzicht van geregistreerde sporen en bijhorende hoogte (TAW).

[13] Voor een gedetailleerd plan, inclusief (maaiveld)hoogtes en coupehaken wordt verwezen naar Bijlage 5.

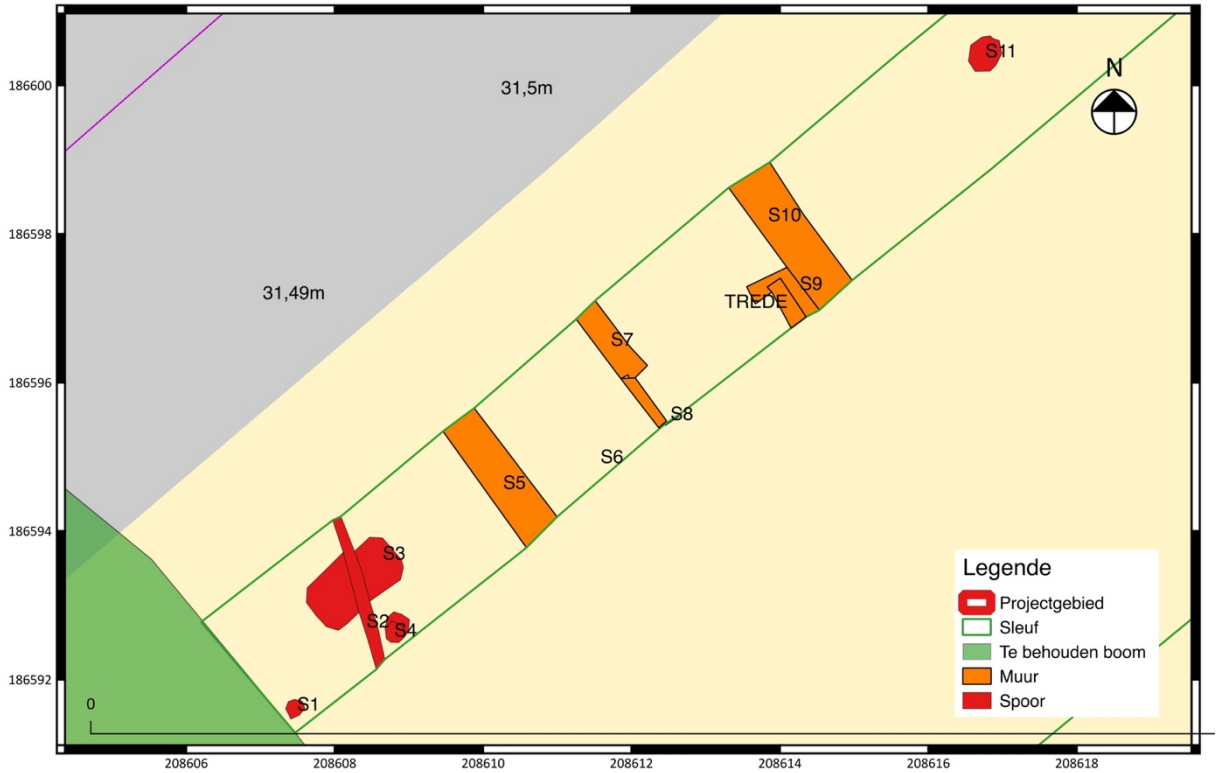

Fig. 2.16: Detail van de bodemsporen in de zuidwestelijke helft van SL1.

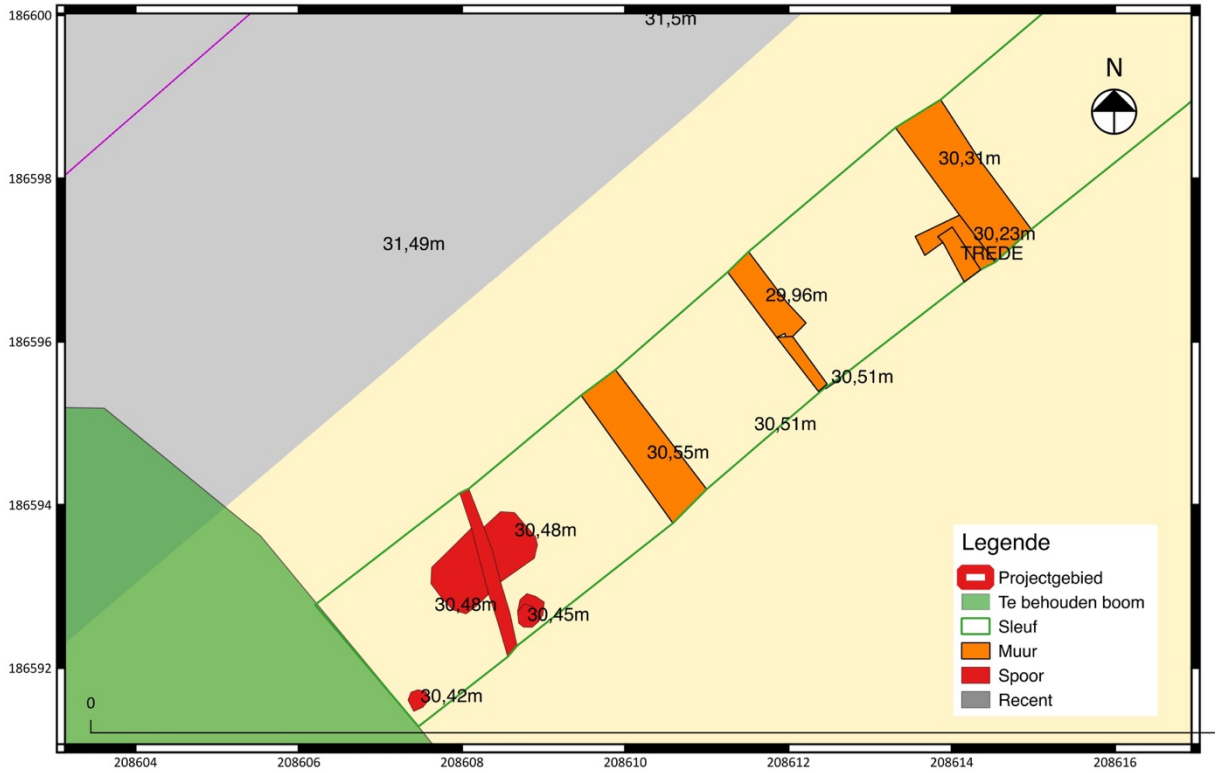

Fig. 2.17: Detail van de bodemsporen met spoorhoogtes in de zuidwestelijke helft van SL1.

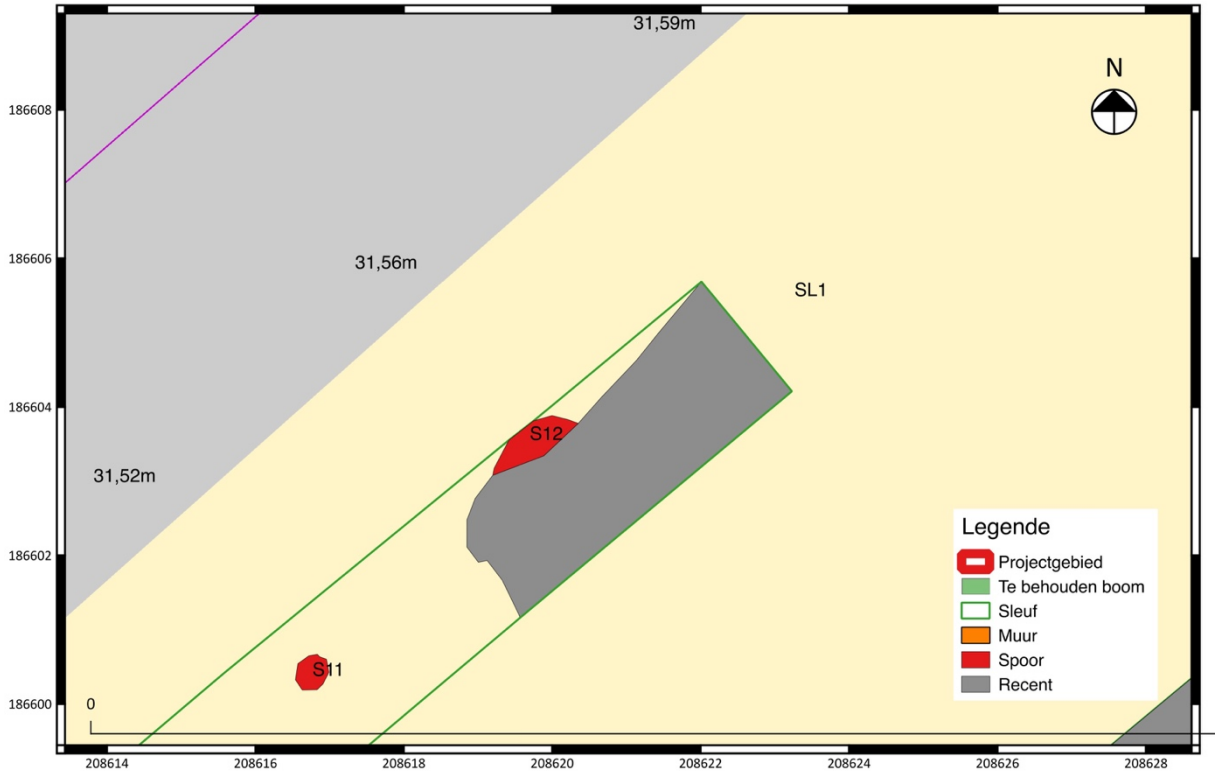

Fig. 2.18: Detail van de bodemsporen in de noordoostelijke helft van SL1.

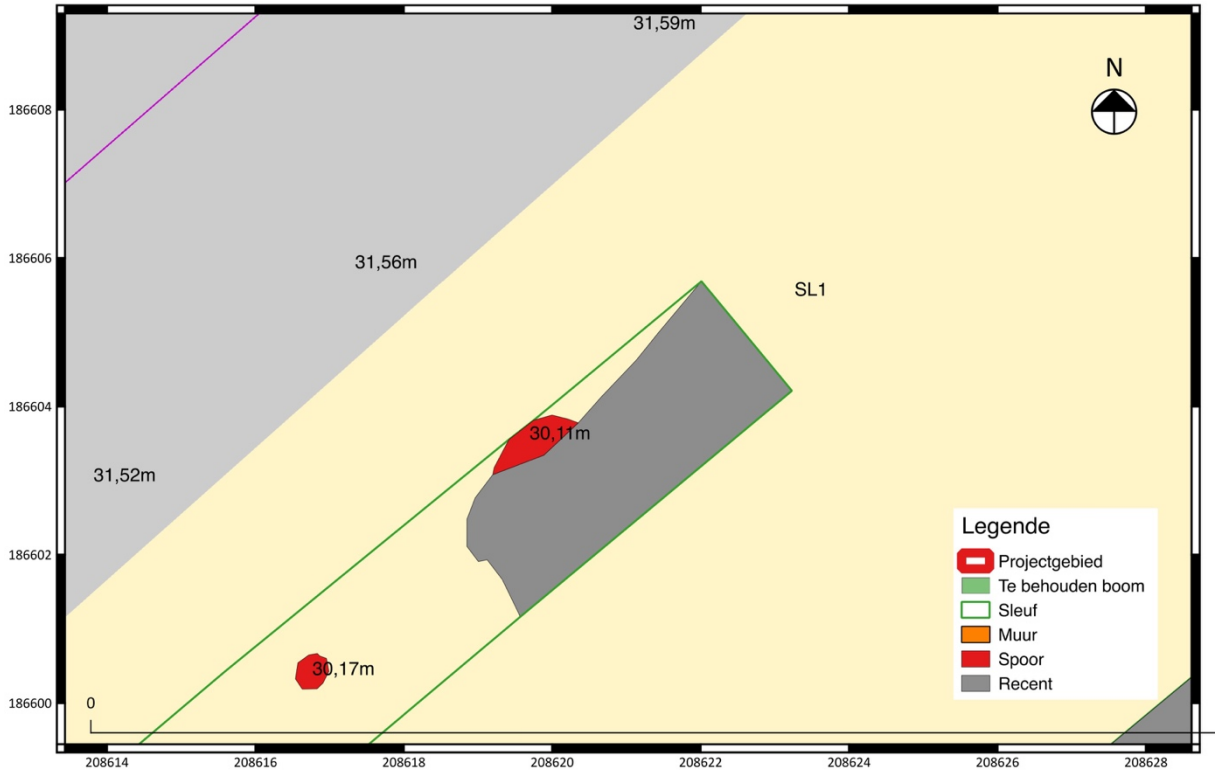

Fig. 2.19: Detail van de bodemsporen met spoorhoogtes in de noordoostelijke helft van SL1.

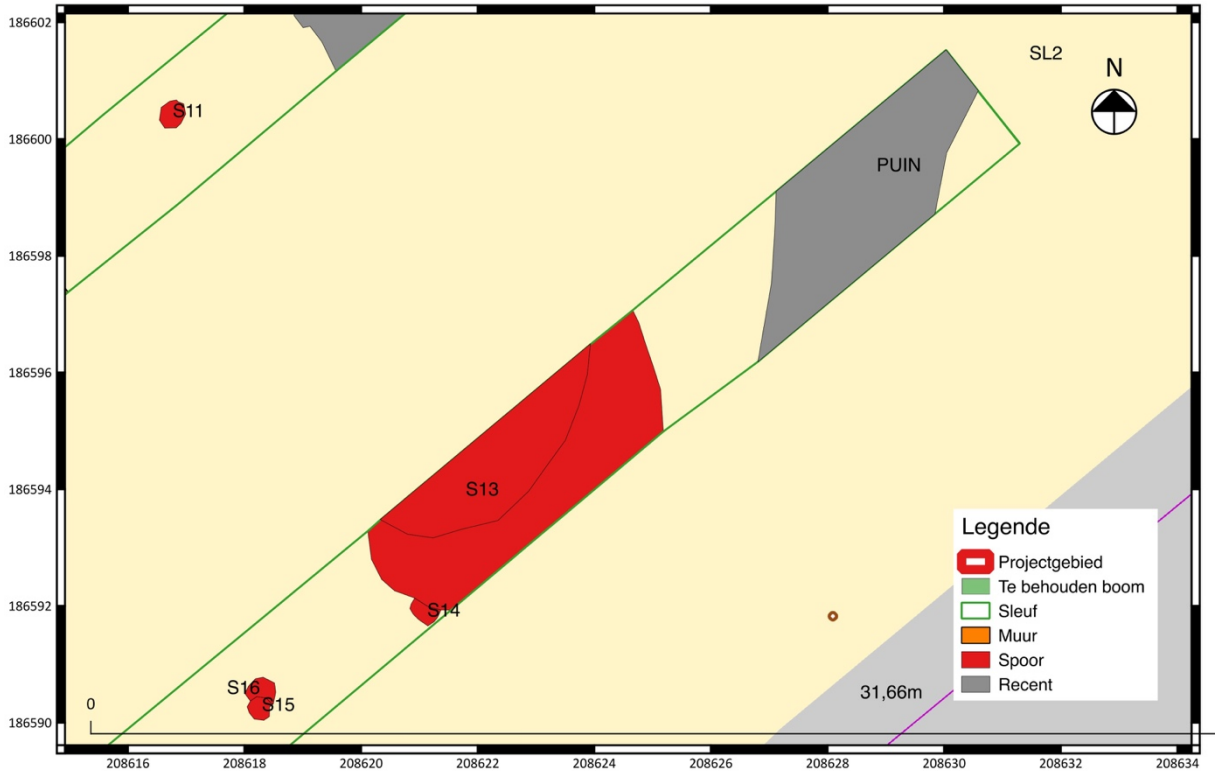

Fig. 2.20: Detail van de bodemsporen in SL2.

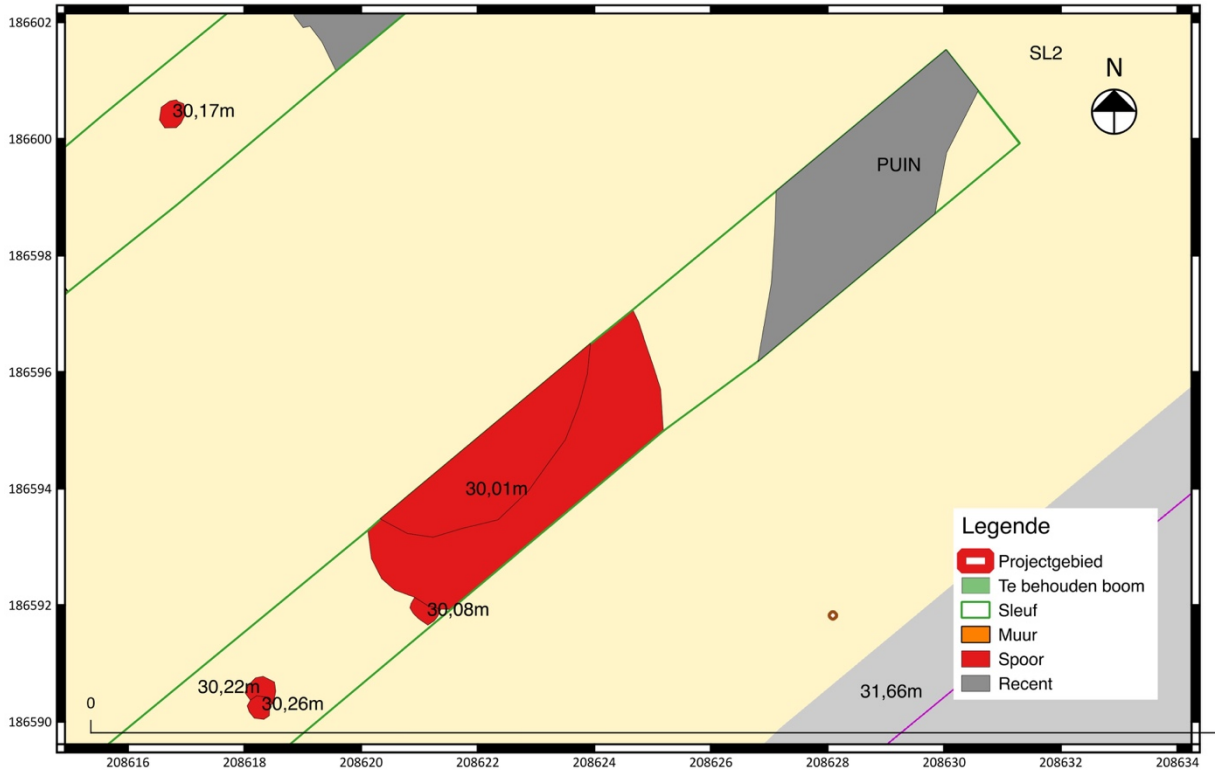

Fig. 2.21: Detail van de bodemsporen met spoorhoogtes in SL2.

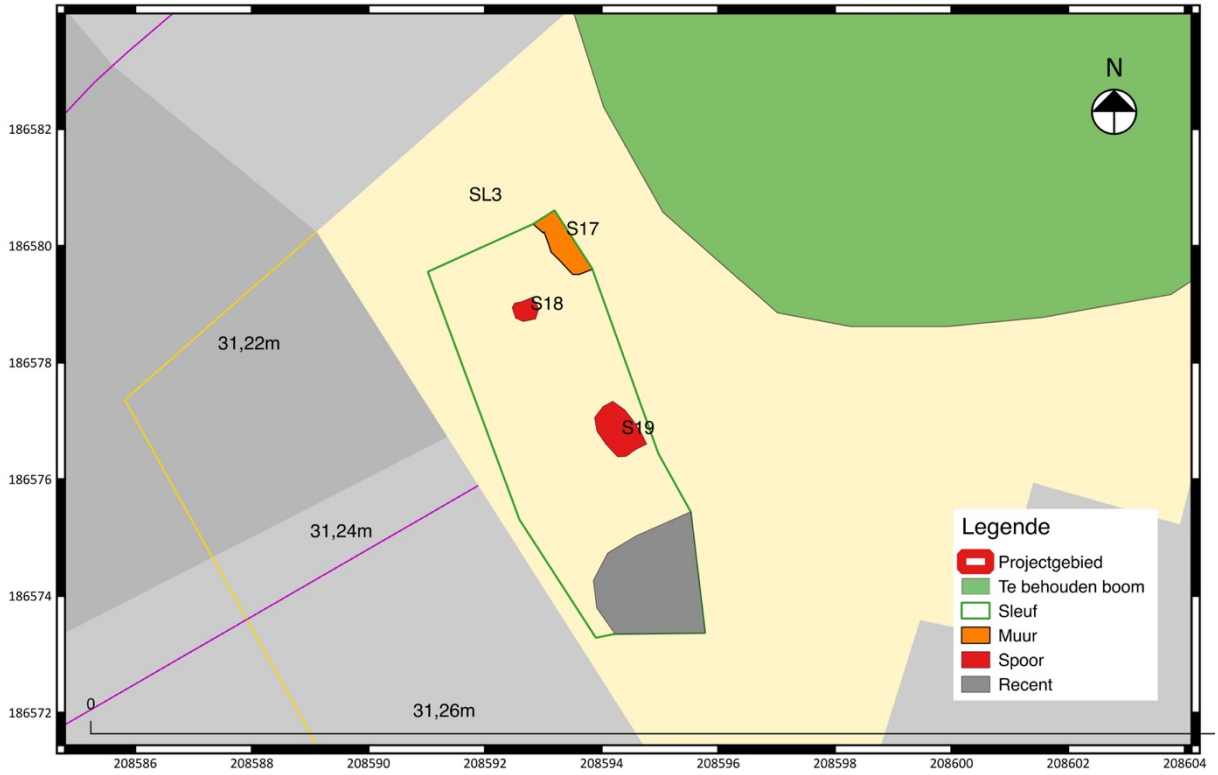

Fig. 2.22: Detail van de bodemsporen in SL3.

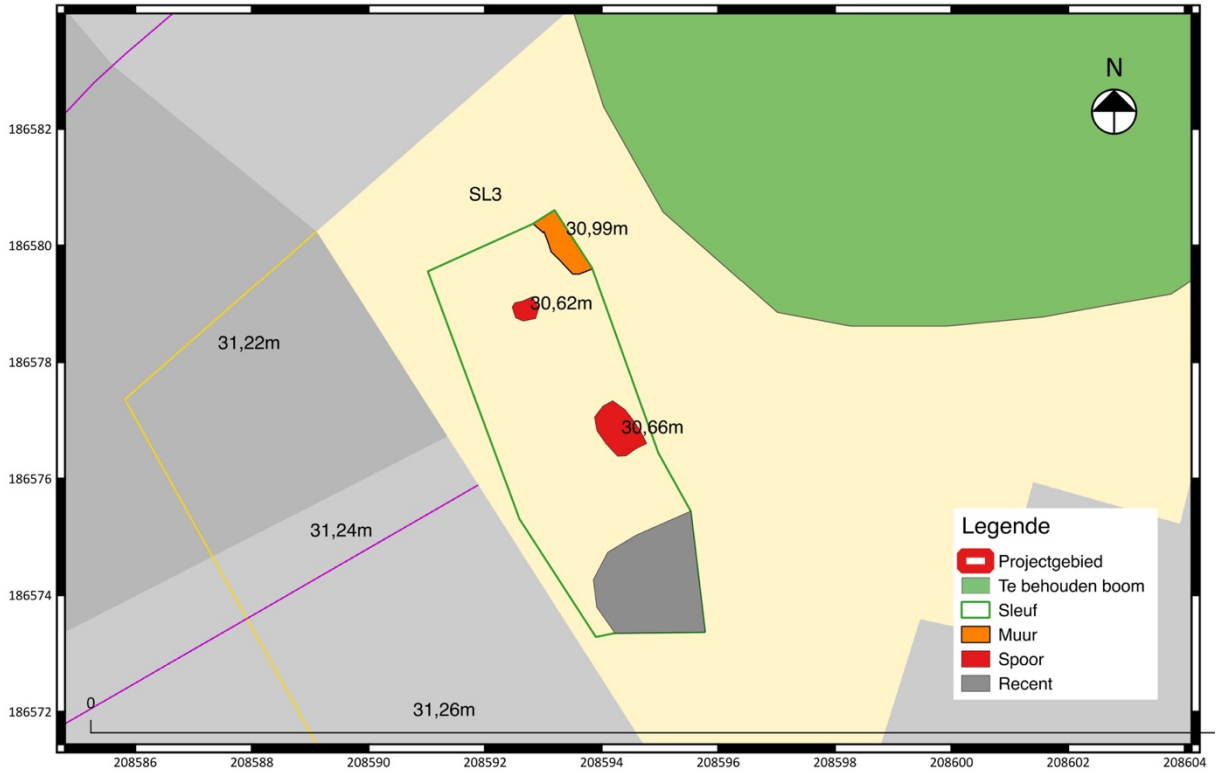

Fig. 2.23: Detail van de bodemsporen met spoorhoogtes in SL3.

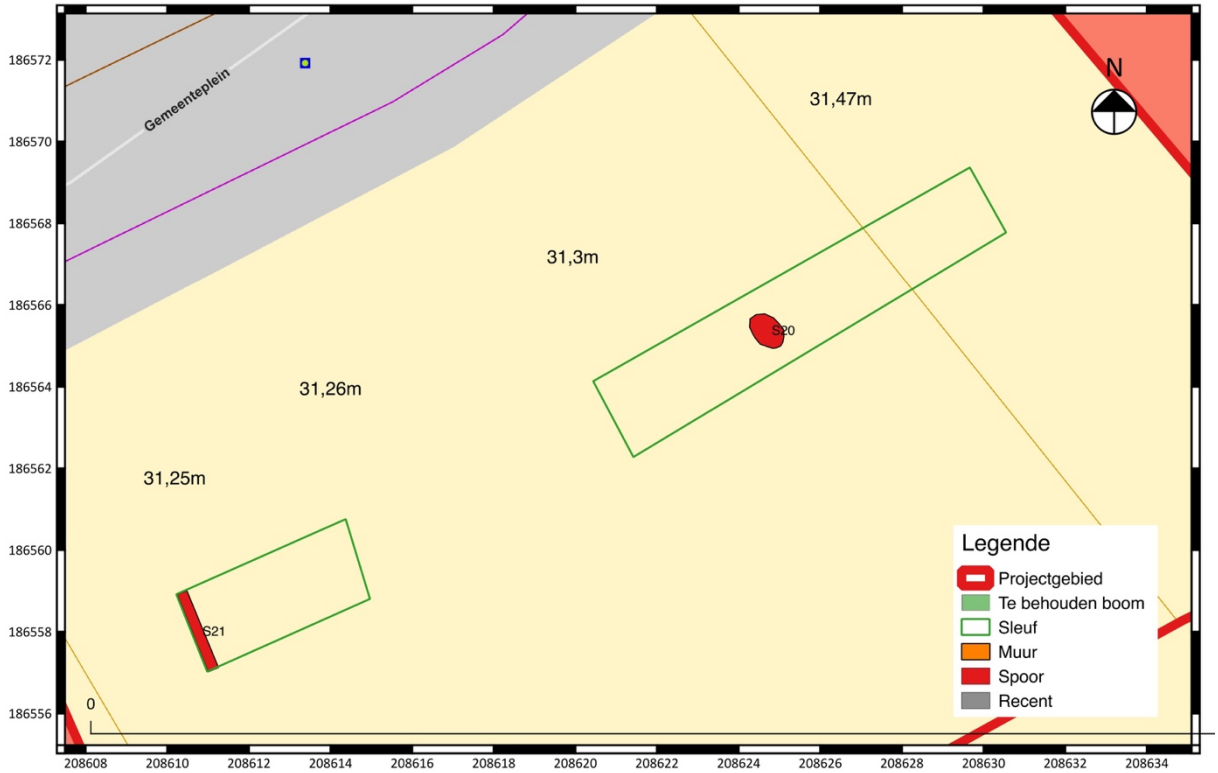

Fig. 2.24: Detail van de bodemsporen in SL4.

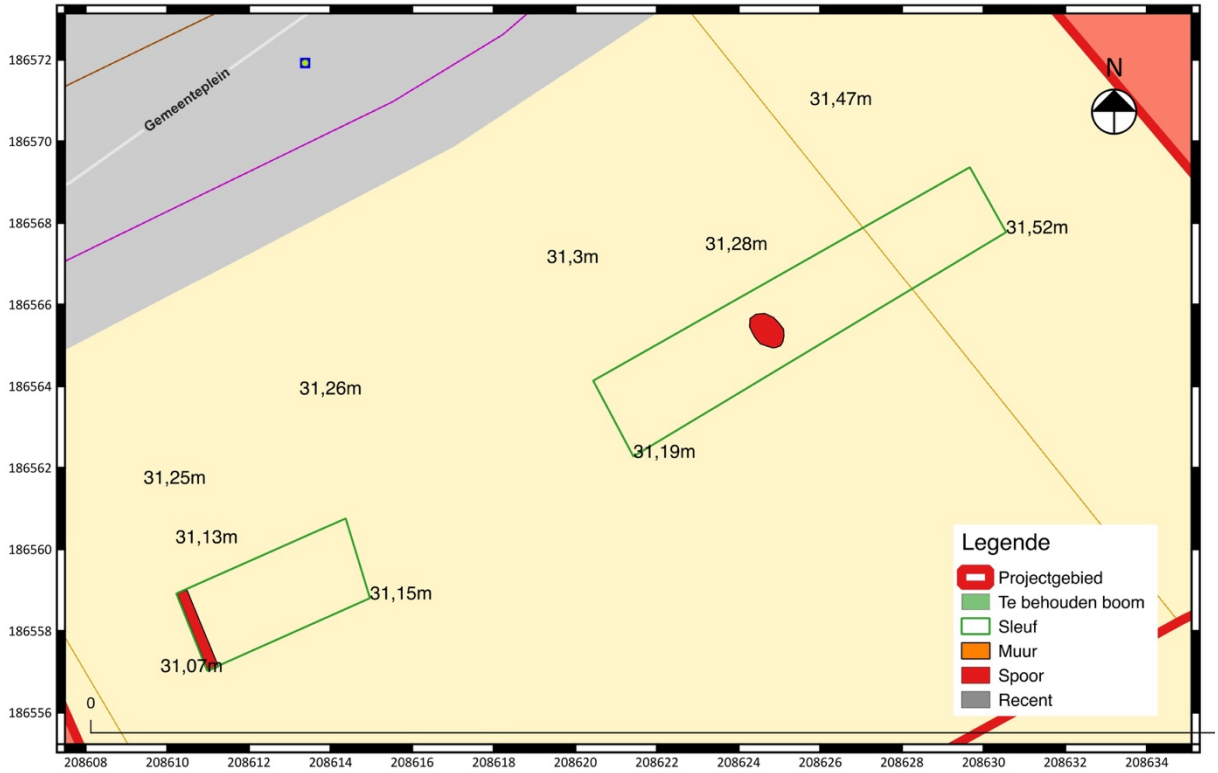

Fig. 2.25: Detail van de bodemsporen met spoorhoogtes in SL4.

Sleuf	Hoogte maaiveld (TAW)	Hoogte archeologisch vlak (TAW)	Diepte archeologisch vlak
SL1	ca. 31,5 m	Muren: ca. 30,5 – 29,9 m Sporen: ca. 30,4 m	Muren: 1-1,6 m Sporen: 1,1 m
SL2	ca. 31,6 m	ca. 30,2 – 30,0 m	1,4 - 1,6 m
SL3	ca. 31,2 m	ca. 30,9 – 30,6 m	0,3 – 0,6 m
SL4	ca. 31,4 – 31,1 m	-	ca. 2 m

Fig. 2.26: Overzicht van de diepte van het archeologisch vlak per sleuf.

In totaal werden er 9 sporen geregistreerd als paalkuil (S1, S3, S4, S11, S14, S15, S16, S18 en S19), twee sporen werden geregistreerd als kuil (S12 en S20), één spoor werd geregistreerd als waterput (S13) en twee sporen werden geregistreerd als greppel (S2 en S21). Voorts werden er vier sporen geregistreerd als funderingsmuur (S5, S7, S8 en S17), twee sporen werden geregistreerd als muur (S9 en S10) en één spoor werd geregistreerd als puinvulling (S6) (*zie verder*).

2.2.3.1 Kuilen, paalkuilen en greppels

Algemeen hebben de geregistreerde (paal)kuilen en greppels een redelijk scherpe tot redelijk diffuse aflijning op het grondvlak. De overgrote meerderheid van deze sporen hebben een (bruin-)grijze kleur met (donker)grijze vlekken. De meerderheid bevat houtskoolfragmentjes en hebben een ovale tot cirkelvormige vorm in het vlak (bijvoorbeeld S1 in SL1, fig. 2.16 en fig. 2.27):

S1 (SL1) is een paalkuil (26 x 20 cm) met een ovale vorm, een grijze vulling met bruin-grijze vlekken een bijmenging van houtskool (fig. 2.16, fig. 2.17 en fig. 2.16). Het spoor was redelijk scherp afgelijnd in het grondvlak. Het spoor bevatte geen diagnostisch vondstmateriaal.

S2 (SL1) is een langwerpige greppel (16 cm breed) met een grijs-bruine met donkergrijze vulling (fig. 2.16 en fig. 2.17). Het spoor was redelijk scherp afgelijnd in het grondvlak. Het spoor bevatte geen diagnostisch vondstmateriaal.

S3 (SL1) is een rechthoekige paalkuil (140 x 76 cm) waarin een zwartgevlekte donkergrijze ovaalvormige kern (65 x 58 cm) en een gevlekte lichtgrijs-bruine met lichtgeel-witte vulling (14 x 76 cm) (fig. 2.16, fig. 2.17 en fig. 2.29). Het spoor heeft een redelijk diffuse aflijning en is rijk aan houtskool. In de vulling werd een scherf handgevormd aardewerk aangetroffen (fig. 2.39, *zie verder*) wat een datering oplevert in de metaaltijden.

S4 (SL1) is een ovaalvormige paalkuil (40 x 36 cm) waarin een lichtbruin-grijze cirkelvormige kern (28 x 26 cm) en een lichtgele vulling (40 x 36 cm) te herkennen zijn (fig. 2.16 en fig. 2.17). Het spoor heeft een redelijk diffuse aflijning in het grondvlak. In de vulling werd een scherf ruwwandige aardewerkscherf aangetroffen (fig. 2.39, *zie verder*). Op basis van deze vondst wordt dit spoor gedateerd in de metaaltijden.

S11 (SL 1) is een ovaalvormige paalkuil (56 x 49 x 20 cm) met een lichte bruin-grijze met lichtgeel-witte vulling en een scherpe aflijning in het grondvlak (fig. 2.18, fig. 2.19 en fig. 2.28). Het spoor bevat houtskoolpartikels. Dit spoor werd gecoupeerd waaruit bleek dat dit spoor en de vergelijkbare (paal)kuilen ca. 20 cm diep reikten en een duidelijke, komvormige aflijning in het profiel hadden. Dit

spoor heeft een duidelijke antropogene oorsprong en kan geïdentificeerd worden als paalkuil. Het spoor bevatte geen diagnostisch vondstmateriaal.

S12 (SL 1) is een vermoedelijk ovaalvormige kuil (+130 x +47 cm) met een redelijk scherpe aflijning in het grondvlak, een gevlekt lichtbruine met lichtgrijs en lichtgele vulling en houtskoolrestjes (fig. 2.18 en fig. 2.19). De volledige afmetingen en vorm zijn niet waar te nemen wegens een oversnijding door een recente verstoring. Het spoor bevatte een fragment reducerend gebakken aardewerk met radstempelversiering (*zie verder*). Op basis van deze vondst kan het spoor gedateerd worden in de (volle) middeleeuwen.

S14 (SL2) is een (paal)kuil (53 x +30) met een lichtgrijze vulling met grijze vlekken en houtskoolfragmenten (fig. 2.20 en fig. 2.21). Het spoor heeft een redelijk scherpe aflijning in het grondvlak. De vorm in het grondvlak is niet helemaal zichtbaar aangezien het spoor oversneden wordt door S13 (*zie verder*). Het spoor bevatte geen diagnostisch vondstmateriaal.

S15 (SL2) is een cirkelvormige (paal)kuil (47 x 45 cm) met een donkerbruin-grijze vulling en een redelijk scherpe aflijning in het grondvlak (fig. 2.20 en fig. 2.21). Het spoor bevatte geen diagnostisch vondstmateriaal.

S16 (SL2) is een cirkelvormige (paal)kuil (51 x +45 cm) met een gevlekte bruingrijze vulling en een redelijk scherpe aflijning in het grondvlak (fig. 2.20 en fig. 2.21). Het spoor bevatte houtskoolresten en wordt oversneden door S15 (*zie vorige*). Het spoor bevatte geen diagnostisch vondstmateriaal.

S18 (SL3) is een ovaalvormige (paal)kuil (43 x 35 cm) met een bruin-oranje vulling en een redelijk scherpe aflijning in het grondvlak (fig. 2.22 en fig. 2.23). Het spoor bevatte geen diagnostisch vondstmateriaal.

S19 (SL3) is een rechthoekige (paal)kuil (95 x 63 cm) met een gevlekte bruin-oranje met grijze vulling, houtskoolresten en verbrande leem (fig. 2.22 en fig. 2.23). Het spoor heeft een diffuse aflijning iin het grondvlak. Het spoor bevatte geen diagnostisch vondstmateriaal.

Tijdens het aanleggen van Sleuf 4 (SL4) stortte de sleuf in wegens grote diepte van het archeologisch vlak (ca. 200 cm onder het huidige maaiveld, fig. 2.30). Desondanks konden toch twee sporen (S20 en S21) worden waargenomen (fig. 2.24 en fig. 2.25). Deze werden echter niet nauwkeurig geregistreerd omwille van veiligheidsredenen en het is niet uitgesloten dat er zich ter hoogte van SL4 nog sporen bevonden. Door de aanwezigheid van een centraal gelegen nutsleiding werd SL4 opgesplitst in twee sleuven.

S20 (SL4) is een ovaalvormige kuil (100 x 60 cm) met een lichtgrijs-bruine vulling met bruine vlekken en houtskoolresten (fig. 2.24, fig. 2.25 en fig. 2.30). Het spoor heeft een redelijk scherpe aflijning in het grondvlak. Het spoor kon omwille van veiligheidsredenen niet nader bestudeerd en gedocumenteerd worden (fig. 2.30). Er werd geen diagnostisch vondstmateriaal aangetroffen.

S21 (SL4) is een langwerpige greppel (afmetingen niet geregistreerd) met een lichtgrijs-bruine vulling met bruine vlekken en houtskoolresten (fig. 2.24 en fig. 2.25). Het spoor heeft een redelijk scherpe aflijning in het grondplan. Het spoor kon omwille van veiligheidsredenen niet nader bestudeerd en gedocumenteerd worden (*zie verder*, fig. 2.30). Er werd geen diagnostisch vondstmateriaal aangetroffen.

In Spoor 3 (S3) en Spoor 4 (S4) kon een duidelijk onderscheid worden gemaakt tussen een duidelijk donkerkleurige kern en een lichtere vulling (fig. 2.29). Deze sporen werden geïnterpreteerd als paalkuilen of zelfs middenstaanders. De sporen die werden geregistreerd als (paal)kuilen lijken op het eerste zicht niet voor te komen in een lineair patroon.

Fig. 2.27: Spoor 1 (SL1) is een ovaal en scherp afgelijnd spoor met houtskoolpartikels.

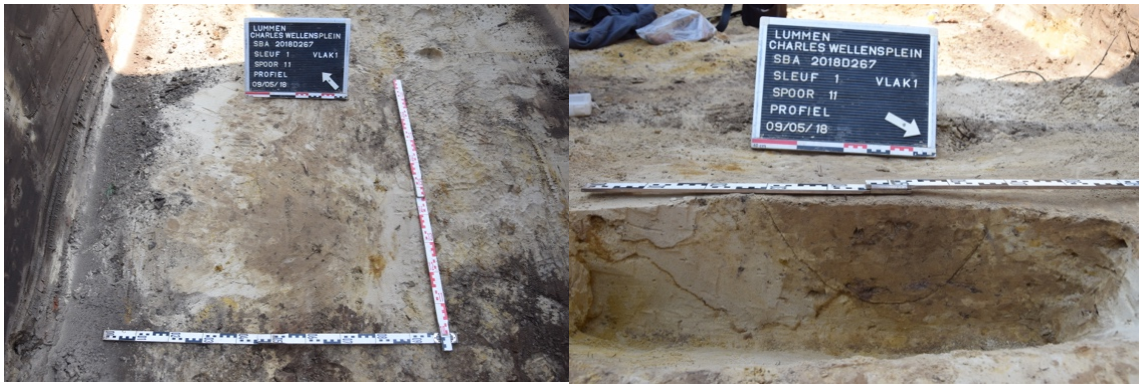

Fig. 2.28: vlakfoto van Spoor 11 (SL1) en coupe.

Fig. 2.29: Spoor 3 (SL1) is een rechthoekig spoor met een duidelijke kern en vulling. Het spoor bevat voorts houtskool- en keramiekfragmenten.

Fig. 2.30: Wegens de grote diepte van het archeologisch vlak ter hoogte van SL4, stortte de sleuf in. Spoor 20 is nog zichtbaar.

2.2.3.2 Waterput

Ter hoogte van het centrale deel van het projectgebied in SL2 werd een cirkelvormig spoor met opvallend grote afmetingen (+600 x +200 cm) aangetroffen (**S13**, fig. 2.13, fig. 2.20, fig. 2.21 en fig. 2.31). Het spoor had een geel-bruine vulling en bevatte stukken houtskool, baksteenfragmenten en ijzerzandsteenfragmenten. Omwille van de vorm in het grondplan, de grote afmetingen en de vulling werd S13 geïnterpreteerd als een waterput met insteek. De diepte van het archeologisch vlak bevond zich op ca. 150 cm onder het huidige maaiveld.

Fig. 2.31: Spoor 13 (SL2) is een cirkelvormig spoor met opvallend grote afmetingen. Het spoor werd geïnterpreteerd als een waterput.

2.2.3.3 Muren en puinvulling

Ter hoogte van SL1 en SL3 werden enkele muurstructuren aangetroffen. S5, S7, S8 en S17 werden geregistreerd als funderingsmuren. S6 werd omschreven als een puinvulling van een opgevulde kelder. S9 kan geïdentificeerd worden als trapje. S10 kan als muur beschreven worden. Algemeen valt de combinatie van rode baksteen en (hergebruikte?) ijzerzandsteen op. Op basis van het gebruik van ijzerzandsteen zou een brede datering in middeleeuwen vooropgesteld kunnen worden.

S5 (SL1) is een zeer goed bewaarde funderingsmuur (50 x 90 cm) opgebouwd uit bakstenen (21 x 10,5 x 5 cm) in kruisverband en doorgestreken voeg (fig. 2.16, fig. 2.17, fig. 2.32 en fig. 2.34). De gebruikte rode tot roodbruine bakstenen werden in kruisverband georganiseerd met harde lichtgele kalkmortel. Opvallend is dat een deel van de muur bestaat uit donkerrood-bruine ijzerzandsteenblokken. Dit deel van de muur heeft waarschijnlijk een oudere oorsprong en werd waarschijnlijk geïncorporeerd in de jongere bakstenen muur.

S7 (SL1) is een redelijk goed bewaarde funderingsmuur (36 x 31 cm) opgebouwd uit bakstenen (22 x 10,5 x 5,5 cm) in kruisverband en doorgestreken voeg (fig. 1.16; fig. 1.17, fig. 2.33 en fig. 2.34). De gebruikte oranje-rode bakstenen werden in kruisverband georganiseerd met harde lichtgele kalkmortel.

S8 (SL1) is een zeer goed bewaarde funderingsmuur (23 x50 cm) opgebouwd uit rode bakstenen (16 x 9 x 5,5 cm) in onzichtbaar verband en doorgestreken voeg (fig. 1.16, fig. 1.17, fig. 2.33 en fig. 2.34). De bakstenen werden opgebouwd met harde lichtgele kalkmortel. De muur bevindt zich in de sleufwand (fig. 2.33 en fig. 2.34).

De zone tussen S5 en S7/S8 bestaat uit een puinvulling van bakstenen, ijzerzandsteen, dakpannen en kalkmortel (**S6** (fig. 2.11, fig. 1.16 en fig. 1.17)). Vermoedelijk maken S5, S7 en S8 deel uit van funderingsmuren van een kelder die nadien werd opgevuld met puin (fig. 2.24).

S9 (SL1) is een redelijk goed bewaarde stenen trap (+80 x 68 x 25 cm) opgebouwd uit rode bakstenen (22 x 10 x 6 cm) (fig. 1.16, fig. 1.17 en fig. 2.36). De bakstenen bevatten soms een dunne lag harde witte kalkmortel wat wijst op hergebruik. S9 staat in verband met S10 (*zie verder*), een bakstenen muur die in een eerdere fase werd gebouwd dan S9 (fig. 2.36). Bovenop de trede bevindt zich een houten plank met een witte kleur.

S10 (SL1) is een redelijk goed bewaarde muur (57 x 35 cm) opgebouwd uit rode bakstenen en donkerbruine ijzerzandstenen (21 x 10 x 6 cm) in een onduidelijk verband (fig. 1.16, fig. 1.17 en fig. 2.35). De zandstenen blokken zijn relatief klein, wat kan wijzen op hergebruik. S10 staat in verband met S9, een trapje dat in een latere fase werd gebouwd dan S10 (fig. 2.36). Op basis van een groot aantal vondsten kan S10 ruim gedateerd worden in (volle) middeleeuwen en/of Nieuwe/Nieuwste Tijd (fig. 2.36, *zie verder*).

S17 (SL3) is een redelijk goed bewaarde (funderings)muur (+110 x 45 x 25 cm) opgebouwd uit donkerbruine ijzerzandstenen (fig. 1.22, fig. 1.23 en fig. 2.37). De muur bevindt zich in de sleufwand.

Fig. 2.32: Spoor 5 (SL1) is een bakstenen muur die deels bestaat uit blokken ijzerzandsteen.

Fig. 2.33: Spoor 7 en Spoor 8 (rechts in profiel) zijn van elkaar gescheiden door een doorgang (SL1).

Fig. 2.34: S5, S7, de doorgang en S8 (in profiel) met een puinvulling in profiel (S6) vormen mogelijk een keldertje (SL1).

Fig. 2.35: S10 bestaat uit een bakstenen en ijzerzandstenen muurtje in onduidelijk verband (SL1).

Fig. 2.36: S9 is een bakstenen trapstructuur die in verband staat met S10 maar in een latere fase werd bijgebouwd (*zie detail*) (SL1).

Fig. 2.37: Spoor 17 (SL3) is een (funderings)muurtje opgebouwd uit deels bewaarde ijzerzandsteenblokken.

2.2.4 Vondsten[14]

In totaal werden tijdens het veldwerk 23 vondsten ingezameld. Het overgrote deel van de vondsten werd in associatie met S10 (SL1) aangetroffen (n=16). Het gaat hier om een verscheidenheid aan vondstcategorieën: keramiek, bouwkeramiek (dakpannen), leisteen, beschilderd pleisterwerk, een

[14] Voor een uitgebreide omschrijving van de aangetroffen vondsten wordt verwezen naar Bijlage 2.

glasfragment, dierlijk bot, steengoed, ijzerslakken en een metalen nagel (fig. 2.25). Deze vondsten kunnen geassocieerd worden met de geregistreerde muurstructuur of met hun afbraakfase tussen de (volle) middeleeuwen en Nieuwe/Nieuwste Tijd.

Fig. 2.38: Selectie van vondsten geassocieerd met S10 (SL1); kloksgewijs: dakpanfragment, steengoed, dierlijk bot, beschilder pleisterwerk, leisteen, oxiderend gebakken aardewerk en metaalslak.

In Spoor 6 (SL1), S11 (SL1) en S12 (SL1) werden zowel oxiderend als reducerend gebakken keramiekfragmenten aangetroffen. Omwille van het fragmentarische karakter van deze vondsten kan enkel een brede datering van (volle) middeleeuwen tot Nieuwe Tijd worden vooropgesteld.

In Spoor 3 (SL1) werd een reducerend gebakken keramiekfragment aangetroffen met opvallend grote inclusies (chamotte en mineralen) (fig. 2.26). Het betreft een dikke scherf die mogelijk deel uitmaakt van een bodem. De wanden zijn eerder ruw en vertonen geen glazuur. Hoewel dit aardewerk te gefragmenteerd is om te dateren, lijkt een plaatsing in de metaaltijden plausibel. In Spoor 4 (SL) werd eveneens reducerend gebakken handgevormd aardewerk aangetroffen (fig. 2.26). Dit fragment wordt tevens gedateerd in de metaaltijden.

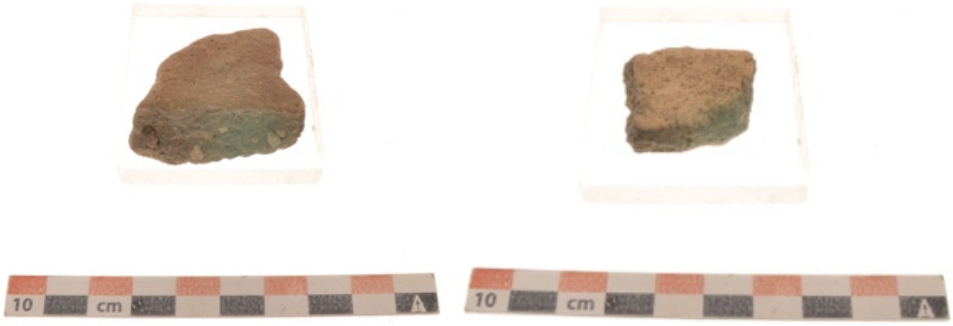

Fig. 2.39: reducerend gebakken aardewerkfragmenten aangetroffen in S3 en S4 (SL1) zijn handgevormd en bevatten relatief grote inclusies.

2.2.5 Natuurwetenschappelijke staalnames

Er werd een staal genomen van S9 (hout).

2.2.6 Datering en interpretatie van het onderzochte gebied

Tijdens het proefsleuvenonderzoek werd vastgesteld dat het gehele terrein relevante archeologische waarden bevat. Omwille van een afdekkende dikke puinlaag waarmee het terrein werd opgehoogd in het verleden, werden de aanwezige archeologische waarden goed bewaard. Ter hoogte van de Dorpsstraat (noordelijk deel van het terrein) werden resten van historische bebouwing teruggevonden. Dit is overeenkomstig de verwachtingen gebaseerd op historisch kaartmateriaal, bijvoorbeeld de Ferrariskaart (ca. 1777; fig. 2.27) en de Atlas der Buurtwegen (ca. 1840; fig. 2.27). Deze historische kaarten tonen een L-vormig gebouw binnen de contouren van het projectgebied ter hoogte van de straatkant. Deze hoekwoning met achterliggend privaat park aan de oostzijde van het gemeenteplein werd in 1972 afgebroken om plaats te maken voor het Charles Wellensplein. Oude foto's en postkaarten tonen dat de hoekwoning in het zuiden begrensd werd door een schuurpoort die toegang geeft tot het achterliggende park (fig. 2.28). Op basis van de muurankers kan worden afgeleid dat de woning mogelijk werd opgetrokken in 1600, hoewel een oudere oorsprong niet is uitgesloten. Volgens de laatste bewoner, A. Deferm, zou er zich een kelder bevinden onder het deel dat zich parallel aan de Dorpsstraat bevond. Het zou gaan om een lange kelder met tongewelf. Tot de bewoners rekenden zich de familie Fagnoule en de familie Deferm. Deze laatsten baatten in het gebouw een café uit op het gelijkvloers aan de linkerzijde.[15] De muurresten aangetroffen tijdens het vooronderzoek bevestigen de aanwezigheid van een kelderverdieping aan de Dorpsstraat en de aanwezigheid van een stenen woning met verschillende bouwfasen. Interessant is de aanwezigheid van een ijzerzandstenen muurstructuur geïncorporeerd in een (mogelijk recentere) bakstenen funderingsmuur. Dit wijst mogelijk op een historische bebouwing in verschillende fases met een mogelijke middeleeuwse oorsprong. De aanwezigheid van een jonger trapje aangebouwd tegen een oudere muur getuigt eveneens van verschillende bouwfases. Hoewel het vaststaat dat er in de tweede helft van de 18de eeuw bebouwing stond ter hoogte van de Dorpsstraat en het Gemeenteplein, is het niet geweten in welke periode deze bewoning zijn oorsprong heeft.

[15] Stroobants, 2006.

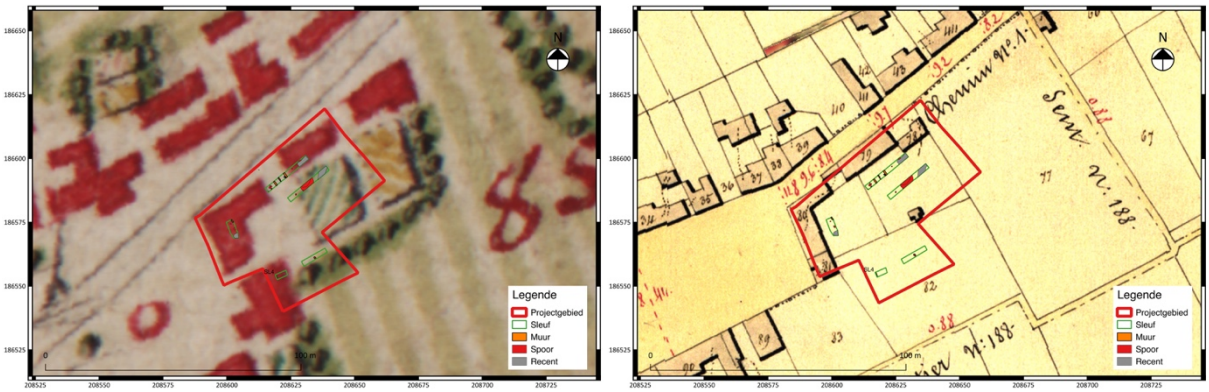

Fig. 2.40: De Ferrariskaart (ca. 1777) en de Atlas der Buurtwegen (ca. 1840) tonen bebouwing binnen ter hoogte van de Dorpsstraat en ter hoogte van de aangetroffen muurstructuren.

Fig. 2.41: Historische foto's tonen het hoekgebouw met achterliggend park dat plaatsmaakte voor het huidige Charles Wellensplein; 1.: ca. 1950, 2.: ca. 1960, 3.: ca. 1970, 4.: ca. 1980 (Bron: D. Stroobants).

Fig. 2.42: Historische foto's tonen het private park tijdens de afbraakwerken (1972) en de gevel van het hoekgebouw parallel met de Dorpstraat (datum onbekend) (Bron: D. Stroobants).

Tijdens het proefsleuvenonderzoek werden er verspreid over het terrein een relatief groot aantal kuilen en greppels -waarvan sommige sporen geïdentificeerd konden worden als paalsporen- aangetroffen. Een coupe van één van deze sporen toont aan dat deze een antropogene oorsprong hebben. Enkele van deze paalkuilen hadden een duidelijk te onderscheiden kern en vulling. Het aangetroffen materiaal geassocieerd met deze sporen wijst op bewoning die teruggaat tot de metaaltijden, middeleeuwen en Nieuwe Tijd. Centraal op het terrein situeert zich een waterput met grote insteek. Mogelijk kan deze geassocieerd worden met het achtererf van de historische bebouwing aan de straatkant(en) of oudere bewoning. De waterput kon niet specifieker gedateerd worden.

2.2.7 Impactbepaling van de geplande werken op het bodemarchief

De geplande bouwwerkzaamheden zullen een grote impact op het bodemarchief en de daarmee geassocieerde archeologische waarden hebben. De diepte van het archeologisch vlak binnen de grenzen van het projectgebied varieert sterk (fig. 2.17, fig. 2.21, fig. 23, fig. 2.25, fig. 2.43). Ter hoogte van SL1 bevindt het eerste archeologisch vlak (muurresten) zich op een diepte van 1-1,6 m onder het huidige maaiveld. Er kan ter hoogte van dezelfde sleuf een tweede archeologisch vlak worden onderscheiden op 1,1 m onder het huidige maaiveld. Ter hoogte van SL2 situeert het archeologisch vlak zich op een diepte van 1,4 tot 1,6 m onder het huidige maaiveld. Ter hoogte van SL3 situeert het archeologisch vlak zich op amper 0,3 tot 0,6 m onder het huidige maaiveld. Ter hoogte van SL4 situeert het vlak zich op ca. 2 m onder het huidige maaiveld.

Op basis van deze informatie is het duidelijk dat een groot deel van de geplande werken het archeologisch vlak en de daarmee geassocieerde archeologische waarden zullen raken (fig. 2.44). De gevels die in het noorden verwacht worden (geassocieerd met aangetroffen muurstructuren), de centraal gelegen waterput alsook (nog niet) aangetroffen sporen binnen de grenzen van het projectgebied zullen bedreigd worden door de diepgaande verstoringen (1,1-1,74 m diep). Het projectgebied zal voor 47,1% sterk verstoord worden.

Sleuf	Hoogte maaiveld (TAW)	Hoogte archeologisch vlak (TAW)	Diepte archeologisch vlak
SL1	ca. 31,5 m	Muren: ca. 30,5 – 29,9 m Sporen: ca. 30,4 m	Muren: 1-1,6 m Sporen: 1,1 m
SL2	ca. 31,6 m	ca. 30,2 – 30,0 m	1,4 - 1,6 m
SL3	ca. 31,2 m	ca. 30,9 – 30,6 m	0,3 – 0,6 m
SL4	ca. 31,4 – 31,1 m	-	ca. 2 m

Fig. 2.43: Overzicht van de diepte van het archeologisch vlak per sleuf.

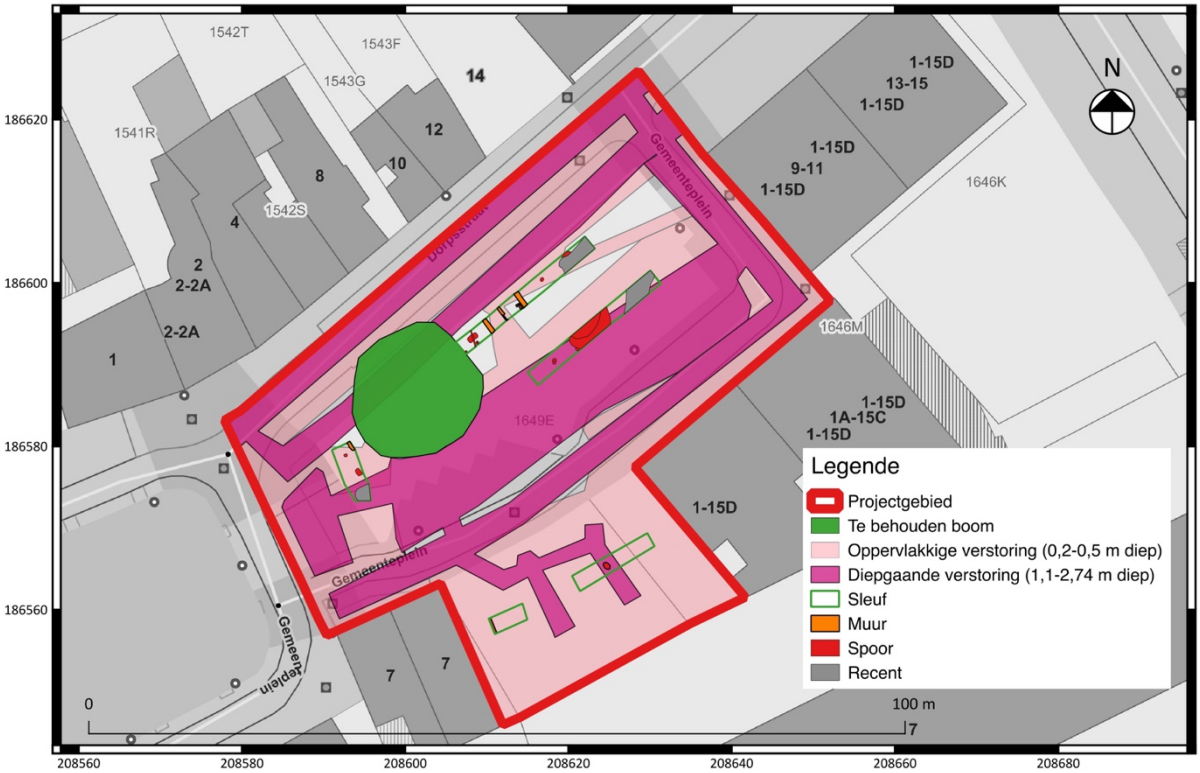

Fig. 2.44: Synthesekaart met geplande verstoringsdieptes en de aangetroffen sporen.

2.2.8 Beantwoording onderzoeksvragen

- Op welke dieptes bevinden zich relevante archeologische niveaus?

De diepte van het archeologisch vlak binnen de grenzen van het projectgebied varieert sterk. Ter hoogte van SL1 bevindt het eerste archeologisch vlak (muurresten) zich op een diepte van 1-1,6 m onder het huidige maaiveld. Er kan ter hoogte van dezelfde sleuf een tweede archeologisch worden onderscheiden op 1,1 m onder het huidige maaiveld (grondsporen). Ter hoogte van SL2 situeert het archeologisch vlak zich op een diepte van 1,4 tot 1,6 m onder het huidige maaiveld. Ter hoogte van SL3 situeert het archeologisch vlak zich op amper 0,3 tot 0,6 m onder het huidige maaiveld. Ter hoogte van SL4 situeert het vlak zich op ca. 2 m onder het huidige maaiveld. Enkel ter hoogte van de noordelijke en westelijke zone (SL1 en SL3 in de buurt van de Dorpsstraat) werden muurresten aangetroffen.

- Zijn er nog intacte - al dan niet begraven - (paleo)bodems aanwezig?

Onder een dikke puinlaag werd een Ap-C-bodemprofiel aangetroffen. Er is geen paleobodem bewaard.

- In hoeverre is de bodemopbouw - zoals weergegeven op de bodemkaart - recent[16] verstoord? In welke mate zijn delen van het plangebied opgehoogd?

Een deel van de ondergrond en het archeologisch relevant niveau is (lokaal) structureel verstoord door recente bodemingrepen in het noordoosten en het oosten. Deze recente verstoringen hebben eerder kleine afmetingen. Lokaal werd de bodem diepgaand verstoord door het recent aanleggen van meerdere nutsleidingen. Ter hoogte van de Dorpsstraat wordt verwacht dat rioleringswerken in het

[16] Hiermee wordt de periode na de Tweede Wereldoorlog bedoeld.

recente verleden het bodemarchief diepgaande geroerd hebben. Het projectgebied werd in het recente verleden opgehoogd met een dikke puinlaag die de bewaring van het archeologisch vlak bevorderd heeft. Op deze manier werd het projectgebied kunstmatig opgehoogd.

- Zijn er archeologische sporen en/of vondstconcentraties aanwezig binnen de grenzen van het projectgebied en zo ja, wat is de precieze afbakening ervan in ruimte en tijd?

Verspreid over het gehele projectgebied werden een aantal kuilen, paalkuilen, muren, funderingsmuren, greppels en een waterput met grote insteek aangetroffen. Uit het proefsleuvenonderzoek valt geen precieze afbakening van tijd en ruimte af te leiden maar er kan gesteld worden dat er bewoningsresten uit de metaaltijden, (vroege/volle/late) middeleeuwen, Nieuwe Tijd en mogelijk ook Nieuwste Tijd aanwezig zijn binnen de grenzen van het projectgebied.

-Is verder archeologisch onderzoek nodig?

Ja. Het bodemarchief en de daarmee geassocieerde archeologische waarden op het Charles Wellensplein zullen door de geplande werkzaamheden voor een groot deel verstoord en dus vernietigd worden. Hoewel de verstoringen niet overal het archeologisch vlak zullen raken (slechts ca. 47,1%), is het in dit geval opportuun om de gehele zone te onderwerpen aan verder archeologisch onderzoek. Er is namelijk weinig tot niets geweten over de (vroege) oorsprong en ontwikkeling van de bewoningskern van Lummen wegens afwezigheid van een recent en systematisch uitgevoerd archeologisch onderzoek. In dit geval is de kenniswinst dus groot. Het uitsluiten van bepaalde zones die niet bedreigd worden door de werkzaamheden in de hoop deze alsnog aan onderzoek te onderwerpen in de verdere toekomst, zal een versplinterd en mogelijk vertekend beeld opleveren. Bovendien bevindt de aangetroffen waterput zich in de zone waar een wadi (tot 2 m diep) wordt aangelegd. Er kan dus met grote zekerheid gesteld worden dat de aangetroffen waterput bedreigd wordt door de geplande werkzaamheden. Behalve informatie over de technische aspecten van de bouw en het gebruik van waterputten bieden deze structuren gunstige bewaringsomstandigheden voor zowel organische als anorganische resten die extra mogelijkheden leveren voor datering en informatie geven over culturele aspecten. Verder onderzoek naar de waterput betekent dus een immens archeologisch potentieel voor de studie naar de ontstaans- en ontwikkelingsgeschiedenis van (de kern van) Lummen. Daarom wordt geadviseerd de gehele zone te onderwerpen aan verder archeologisch onderzoek.

Bibliografie

Literatuur:

Code van Goede Praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren (versie 2.0).

DATEMA, R.R. EN P.L.M. HAZEN. 2017. *VEC Nota 30: Herinrichting Charles Wellensplein en Dorpsstraat in Lummen*, Brugge.

STROOBANTS, D. 2006. De panden en kelders aan het Gemeenteplein, *Heem Info (uitgave van de Geschied- en Heemkundige Kring Lummen)*, 13-17.

VAN RANST, E. EN C. SYS. 2000. *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1:20 000),* Gent.

Websites:

https://geo.onroerenderfoed.be

www.dov.vlaanderen.be

www.geopunt.be

Plannenlijst

Onderwerp	Plannenlijst
Projectcode	**2018D267 (proefsleuvenonderzoek)**
Plannummer	1.1
Type plan	Kadasterplan
Onderwerp plan	Locatie projectgebied
Aanmaakschaal	1/1000
Aanmaakwijze	Digitaal, gegeorefereerd (S. Cousin)
Datum	2018
Plannummer	1.2
Type plan	Luchtopname 2017
Onderwerp plan	Gesteldheid projectgebied
Aanmaakschaal	1/500
Aanmaakwijze	Digitaal, gegeorefereerd (S. Cousin)
Datum	2018
Plannummer	1.3
Type plan	Ontwerpplan Charles Wellensplein en Dorpsstraat
Onderwerp plan	Toekomstige ontwikkeling projectgebied
Aanmaakschaal	1/250
Aanmaakwijze	Ditigaal (Stroobants x Put Architecten & Atelier VT)
Datum	2017
Plannummer	1.4
Type plan	Ontwerpplan riolering
Onderwerp plan	Toekomstige ontwikkeling projectgebied
Aanmaakschaal	1/250
Aanmaakwijze	Ditigaal (Stroobants x Put Architecten & Atelier VT)
Datum	2017
Plannummer	1.5
Type plan	Snede paviljoen
Onderwerp plan	Toekomstige ontwikkeling projectgebied
Aanmaakschaal	1/50
Aanmaakwijze	Ditigaal (Stroobants x Put Architecten & Atelier VT)
Datum	2017
Plannummer	1.6
Type plan	Snede Dorpsstraat en Charles Wellensplein
Onderwerp plan	Toekomstige ontwikkeling projectgebied
Aanmaakschaal	1/50
Aanmaakwijze	Ditigaal (Stroobants x Put Architecten & Atelier VT)

Onderwerp	Plannenlijst
Datum	2017
Plannummer	1.7
Type plan	Syntheseplan bodemingreep
Onderwerp plan	Dieptes geplande bodemingreep
Aanmaakschaal	1/500
Aanmaakwijze	Digitaal, gegeorefereerd (S. Cousin)
Datum	2017
Plannummer	2.1
Type plan	Topografische kaart 2017
Onderwerp plan	Locatie projectgebied
Aanmaakschaal	1/5000
Aanmaakwijze	Digitaal, gegeorefereerd (S. Cousin)
Datum	2018
Plannummer	2.2
Type plan	Luchtopname
Onderwerp plan	Vooropgesteld sleuvenplan
Aanmaakschaal	/
Aanmaakwijze	Digitaal (VEC)[20]
Datum	2016
Plannummer	2.3
Type plan	Luchtopname 2017
Onderwerp plan	Vooropgestelde sleuven, ondergrondse leidingen
Aanmaakschaal	1/500
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	2017
Plannummer	2.4
Type plan	Kadasterkaart
Onderwerp plan	Topografische kaart 2017, KLIP en sleuven
Aanmaakschaal	1/500
Aanmaakwijze	Digitaal, gegeorefereerd (S.Cousin)
Datum	2018
Plannummer	2.5
Type plan	Kadasterkaart
Onderwerp plan	Aangelegde sleuven, KLIP, toegankelijke en niet-toegankelijke zones

[20] Datema en Hazen, 2017.

Onderwerp	Plannenlijst
Aanmaakschaal	1/600
Aanmaakwijze	Digitaal, gegeorefereerd (S. Cousin)
Datum	2018
Plannummer	2.6
Type plan	Digitaal Hoogtemodel II
Onderwerp plan	Hoogte van het projectgebied
Aanmaakschaal	1/25000
Aanmaakwijze	Digitaal, gegeorefereerd (S. Cousin)
Datum	2018
Plannummer	2.7
Type plan	Digitaal Hoogtemodel II (detail)
Onderwerp plan	Hoogte van het projectgebied
Aanmaakschaal	1/800
Aanmaakwijze	Digitaal, gegeorefereerd (S. Cousin)
Datum	2018
Plannummer	2.9
Type plan	Bodemkaart en topografische kaart 2017
Onderwerp plan	Bodemtypes binnen en rond projectgebied
Aanmaakschaal	1/2500
Aanmaakwijze	Digitaal, gegeorefereerd (S. Cousin)
Datum	2018
Plannummer	2.10
Type plan	Bodemkaart (detail)
Onderwerp plan	Situering aangelegde bodemprofielen
Aanmaakschaal	1/1000
Aanmaakwijze	Digitaal, gegeorefereerd (S.Cousin)
Datum	2018
Plannummer	2.14
Type plan	Kadasterkaart
Onderwerp plan	Overzicht sleuven, sporen en profielen
Aanmaakschaal	1/500
Aanmaakwijze	Digitaal, gegeorefereerd (S. Cousin)
Datum	2018
Plannummer	2.16
Type plan	Kadasterkaart
Onderwerp plan	Overzicht SL1, S1 t.e.m. S11
Aanmaakschaal	1/50
Aanmaakwijze	Digitaal, gegeorefereerd (S. Cousin)

Onderwerp	Plannenlijst
Datum	2018
Plannummer	2.17
Type plan	Kadasterkaart
Onderwerp plan	Overzicht SL1, S1 t.e.m. S11 spoorhoogtes
Aanmaakschaal	1/50
Aanmaakwijze	Digitaal, gegeorefereerd (S. Cousin)
Datum	2018
Plannummer	2.18
Type plan	Kadasterkaart
Onderwerp plan	Overzicht SL1, S11 t.e.m. S12
Aanmaakschaal	1/55
Aanmaakwijze	Digitaal, gegeorefereerd (S. Cousin)
Datum	2018
Plannummer	2.19
Type plan	Kadasterkaart
Onderwerp plan	Overzicht SL1, S11 t.e.m. S12 spoorhoogtes
Aanmaakschaal	1/55
Aanmaakwijze	Digitaal, gegeorefereerd (S. Cousin)
Datum	2018
Plannummer	2.20
Type plan	Kadasterkaart
Onderwerp plan	Overzicht SL2, S13 t.e.m. S16
Aanmaakschaal	1/70
Aanmaakwijze	Digitaal, gegeorefereerd (S. Cousin)
Datum	2018
Plannummer	2.21
Type plan	Kadasterkaart
Onderwerp plan	Overzicht SL2, S13 t.e.m. S16 spoorhoogtes
Aanmaakschaal	1/70
Aanmaakwijze	Digitaal, gegeorefereerd (S. Cousin)
Datum	2018
Plannummer	2.22
Type plan	Kadasterkaart
Onderwerp plan	Overzicht SL3, S17 t.e.m. S19
Aanmaakschaal	1/70
Aanmaakwijze	Digitaal, gegeorefereerd (S. Cousin)
Datum	2018
Plannummer	2.23
Type plan	Kadasterkaart

Onderwerp	Plannenlijst
Onderwerp plan	Overzicht SL3, S17 t.e.m. S19 spoorhoogtes
Aanmaakschaal	1/70
Aanmaakwijze	Digitaal, gegeorefereerd (S. Cousin)
Datum	2018
Plannummer	2.24
Type plan	Kadasterkaart
Onderwerp plan	Overzicht SL4, S20 t.e.m. S21
Aanmaakschaal	1/100
Aanmaakwijze	Digitaal, gegeorefereerd (S. Cousin)
Datum	2018
Plannummer	2.25
Type plan	Kadasterkaart
Onderwerp plan	Overzicht SL4, S20 t.e.m. S21 spoorhoogtes
Aanmaakschaal	1/100
Aanmaakwijze	Digitaal, gegeorefereerd (S. Cousin)
Datum	2018
Plannummer	2.40
Type plan	Ferrariskaart (ca. 1777) en Atlas der Buurtwegen (ca. 1840)
Onderwerp plan	Synthese historische kaarten en sporen
Aanmaakschaal	1/500
Aanmaakwijze	Digitaal, gegeorefereerd (S. Cousin)
Datum	2018
Plannummer	2.44
Type plan	Kadasterkaart
Onderwerp plan	Synthese geplande verstoringsdiepte, sleuven en sporen
Aanmaakschaal	1/500
Aanmaakwijze	Digitaal, gegeorefereerd (S. Cousin)
Datum	2018
Plannummer	3.1
Type plan	Kadasterplan
Onderwerp plan	Locatie projectgebied
Aanmaakschaal	1/560
Aanmaakwijze	Digitaal, gegeorefereerd (S. Cousin)
Datum	2018
Plannummer	3.2
Type plan	Kadasterplan
Onderwerp plan	Kadasterkaart met sleuven, sporen en profielen
Aanmaakschaal	1/500
Aanmaakwijze	Digitaal, gegeorefereerd (S. Cousin)

Onderwerp	**Plannenlijst**
Datum	2018
Plannummer	3.3
Type plan	Kadasterplan
Onderwerp plan	KLIP, zone vlakdekkende opgraving
Aanmaakschaal	1/500
Aanmaakwijze	Digitaal, gegeorefereerd (S. Cousin)
Datum	2018
Plannummer	3.4
Type plan	Kadasterplan
Onderwerp plan	KLIP, zone werfbegeleiding
Aanmaakschaal	1/500
Aanmaakwijze	Digitaal, gegeorefereerd (S. Cousin)
Datum	2018

Bijlagen

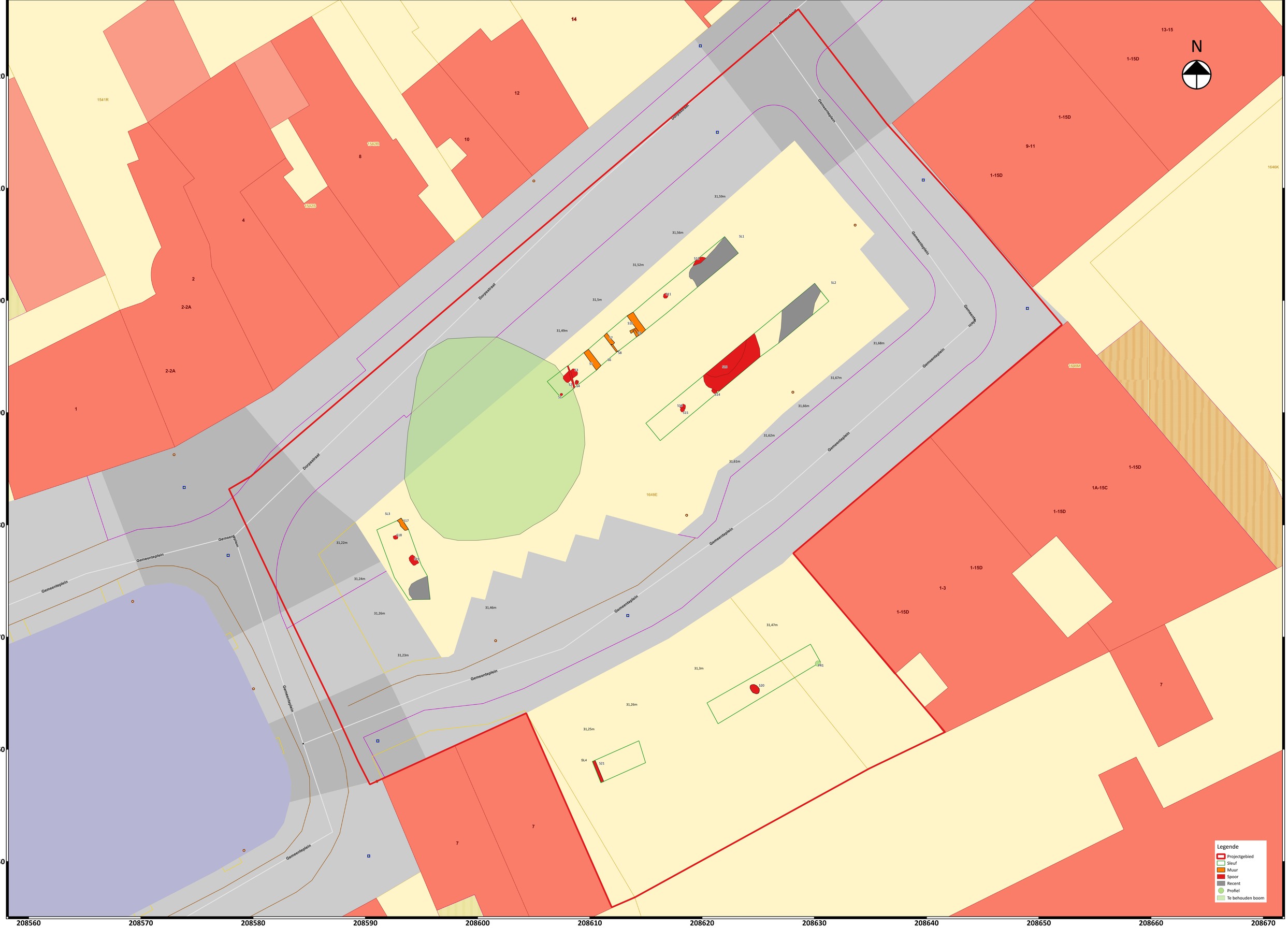
N
186620
186610
186600
186590
186580
186570
186560
186550
208560
208570
208580
208590
208600
208610
208620
208630
208640
208650
208660
208670
Dorpsstraat
Gemeenteplein
1541R
1542R
1542S
1646K
1646M
1649E
14
12
10
8
4
2
2-2A
1
13-15
1-15D
9-11
1A-15C
1-3
7
31,59m
31,56m
31,52m
31,5m
31,49m
31,68m
31,67m
31,66m
31,62m
31,61m
31,22m
31,24m
31,26m
31,23m
31,46m
31,47m
31,3m
31,26m
31,25m
SL1
SL2
SL3
SL4
S10
S11
S12
S13
S14
S15
S16
S17
S18
S19
S20
S21
PR1
Legende
Projectgebied
Sleuf
Muur
Spoor
Recent
Profiel
Te behouden boom

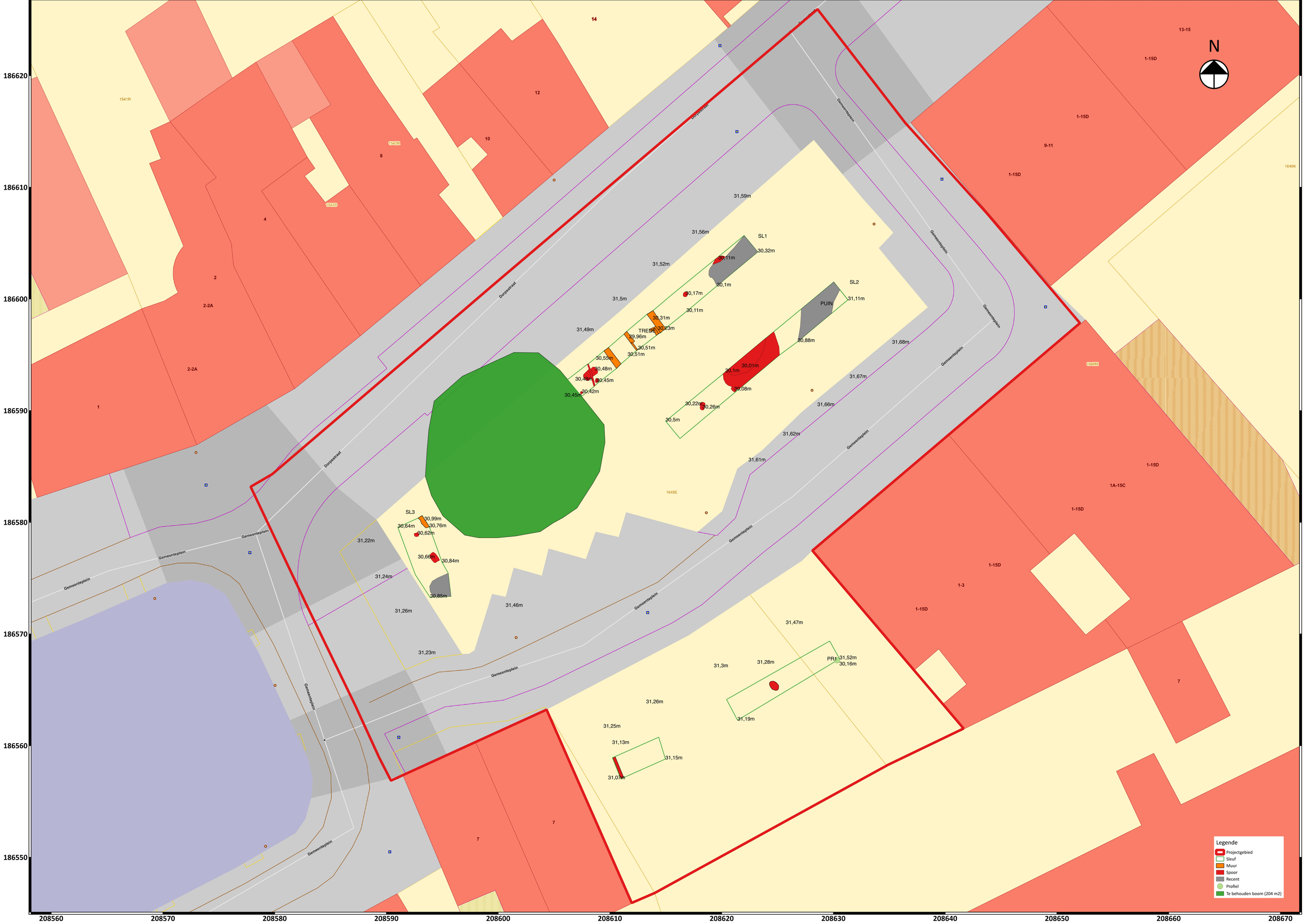
N
186620
186610
186600
186590
186580
186570
186560
186550
208560
208570
208580
208590
208600
208610
208620
208630
208640
208650
208660
208670
Dorpsstraat
Gemeenteplein
SL1
SL2
SL3
PR1
PUIN
TREN
31,59m
31,56m
31,52m
31,5m
31,49m
31,68m
31,67m
31,66m
31,62m
31,61m
31,47m
31,46m
31,3m
31,28m
31,26m
31,25m
31,24m
31,23m
31,22m
30,32m
30,11m
30,1m
30,17m
30,11m
30,31m
30,23m
29,96m
30,51m
30,51m
30,55m
30,48m
30,48m
30,45m
30,42m
30,45m
30,88m
30,01m
30,1m
30,08m
30,22m
30,26m
30,5m
30,99m
30,76m
30,64m
30,62m
30,66m
30,84m
30,85m
31,52m
30,16m
31,19m
31,13m
31,15m
31,07m
Legende
Projectgebied
Sleuf
Muur
Spoor
Recent
Profiel
Te behouden boom (204 m2)

Bijlage 1 Sporeninventaris

Afkortingen:

Aflijning/Bewaring:

Re	Redelijk
Ze	Zeer
S	Scherp
D	Diffuus
Sl	Slecht
Go	Goed
Var	Variabel
Nat	Niet af te lijnen

Kleur:

L-	Licht
D-	Donker
Br	Bruin
Gl	Geel
Go	Groen
Gr	Grijs
Or	Oranje
Rd	Rood
Wt	Wit
Zw	Zwart
Bl	Blauw
Pr	Purper
Rz	Roze

Kleur:

gevl.	gevlekt
gelg.	gelaagd
gebr.	gebrokkeld
hom.	homogeen
het.	hetrogeen
m.	met
k.	kern
r.	rand
vl.	vlekken
sp.	spikkels
lg.	lagen
lgs.	laagjes
br.	brokken
fi.	fibers
to.	tongen
wi.	wiggen
le.	lenzen

Textuur/Materiaal:

Re	Redelijk
Ze	Zeer
Za	Zacht
Ha	Hard
Va	Vast
Lo	Los
Z	Zand
L	Leem
K	Klei
V	Veen

Bijmenging/Mortel:

AM	Asmortel
Be	Beton
Bio	Bioturbatie
Bo	Bouwceramiek
BS	Baksteen
Ce	Cement
CeM	Cementmortel
DKS	Doornikse KS
Fe	IJzerconcreties
Fe-slak	IJzerslak
FeZS	IJzerzandsteen
Glau	Glauconiet
HK	Houtskool
Hu	Humus
K	Kalk
KM	Kalkmortel
KS	Kalksteen
KW	Kwarts
KZM	Kalkzandmortel
KZS	Kalkzandsteen
LS	Leisteen
Me	Mergel
Mg	Mangaan
NS	Natuursteen
SK	Steenkool
TG	Tegel
TM	Trasmortel
VL	Verbrande leem
ZM	Zandmortel
ZS	Zandsteen

Vondsten:

An	Andere
Bo	Bouwceramiek
Ce	Ceramiek
Fa	Faunaresten
Fl	Floraresten
Gl	Glas
Ku	Kunststof
Le	Leder
Li	Litisch materiaal
Me	Metaal
Mu	Munt
Na	Natuursteen
Pi	Pijpaarde
St	Staalname

Spoor	Proefsleuf	Vlak	Aard	Vorm / Verband	Afijning / Bewaring	Kleur	Textuur / Materiaal LxBxH (cm.)	Bijmenging / Mortel	Vondsten	(Bewaarde) afmetingen LxBxH (cm.)	Datering	Opmerkingen
1	1	1	Paalkuil	Ovaal	ReS	Gr m. Br-Gr vl.	ZeZaLo Z>L	HK		26x20x	Onbepaald	
2	1	1	Greppel	Langwerpig	ReS	Gr-Br m. DGr	ZeZaLo Z>L	HK		x16x	Onbepaald	
3	1	1	Paalkuil met kern	Rechthoekig	ReD	gevl. LGr-Br m. LGl-Wt en DGr k.	ZeZaLo Z>L	HK	Ce,	140x76x	Onbepaald	
3L1	1	1	Kern	Ovaal	ReD	gevl. DGr m. LGr en Zw	ZeZaLo Z>L	HK		65x58x	Onbepaald	
3L2	1	1	Vulling		ReD	gevl. LGr-Br m. LGl-Wt	ZeZaLo Z>L	HK	Ce	140x76x	Onbepaald	
4	1	1	Paalkuil met kern	Ovaal	ReD	LGl m. LBr-Gr k.	ZeZaLo Z>L		Ce	40x36x	Onbepaald	
4L1	1	1	Kern	Cirkel	ReS	LBr-Gr	ZeZaLo Z>L			28x26x	Onbepaald	
4L2	1	1	Vulling		ReD	LGl	ZeZaLo Z>L			40x36x	Onbepaald	
5	1	1	Funderingsmuur	Kruis verband	ZeGo	Rd m. DBr	BewerktBS en ijzerzandsteen (21 -62x10,5-26x5-22)	Ha LGl KM m. K sp.		x50x90	Onbepaald	
6	1	1	Puinvulling		ZeS	DBr	ZeZaLo Z>L	FeZS, BS, DP, KM	Ce		Onbepaald	
7	1	1	Funderingsmuur	Kruis verband	ReGo	Or-Rd	BS (22x10,5x5,5)	Ha LGl KM m. K sp.		x36x31	Onbepaald	
8	1	1	Funderingsmuur	Niet zichtbaar	ZeGo	Rd	BS (16x9x5,5)	Ha LGl KM m. K sp.		x23x50	Onbepaald	In sleufwand
9	1	1	Muur	Niet zichtbaar	ReGo	Rd	BS (22x10x6)	BoHa LGlBr KM m. K sp.	An, Bo	+80x68x25	Onbepaald	Stenen trap Bakstenen bevatten soms dunne laag harde witte kalkmortel -> herbruik
10	1	1	Muur	Geen	ReGo	Rd m. DBr	Deels bew. BS en ijzerzandsteen (21x10x6)	BoHa LGlBr KM m. K sp.	Me, Bo, Ce, Na, Gl, Fa	x57x35	Onbepaald	Ijzerzandsteen blokken zijn relatief klein -> herbruik?
11	1	1	Paalkuil	Ovaal	ReS	LBr-Gr m. LGl-Wt	ZeZaLo Z>L	HK	Ce	56x49x20	Onbepaald	
12	1	1	Kuil	Ovaal	ReS	gevl. LBr m. LGr en LGl	ZeZaLo Z>L	HK	Ce	+130x+47x	Onbepaald	Doorsneden door recente verstoring
13	2	1	Waterput	Cirkel	ZeS	Gl m. Br k.	ZeZaLo Z>L	BS, FeZS, HK		+600x+200x	Onbepaald	

Spoor	Proefsleuf	Vlak	Aard	Vorm / Verband	Afijning / Bewaring	Kleur	Textuur / Materiaal LxBxH (cm.)	Bijmenging / Mortel	Vondsten	(Bewaarde) afmetingen LxBxH (cm.)	Datering	Opmerkingen
14	2	1	Paalkuil	Niet zichtbaar	ReS	LGr m. Gr vl.	ZeZaLo Z>L	HK		53x+30x	Onbepaald	
15	2	1	Paalkuil	Cirkel	ReS	DBr-Gr	ZeZaLo Z>L			47x45x	Onbepaald	
16	2	1	Paalkuil	Cirkel	ReS	Br-Gr m. Gr-Br vl.	ZeZaLo Z>L	HK		51x+45x	Onbepaald	
17	3	1	Funderingsmuur	Geen	ReGo	DBr	Deels bew. FeZS	Geen		+110x+45x25	Onbepaald	
18	3	1	Paalkuil	Ovaal	ReS	Br-Or	ZeZaLo Z>L			43x35x	Onbepaald	
19	3	1	Paalkuil	Rechthoekig	ZeD	gevl. Br-Or m. Gr	ZeZaLo Z>L	VL, HK		95x63x	Onbepaald	
20	4	1	Kuil	Ovaal	ReS	gevl. LGr-Br m. Br	ZeZaLo Z>L	HK		100x60x	Onbepaald	
21	4	1	Greppel	Langwerpig	ReS	gevl. LGr-Br m. Br	ZeZaLo Z>L	HK			Onbepaald	

Bijlage 2 Vondsteninventaris

Totaal: 23

Spoorinformatie	Spoornummer	Spoortype	Depositietype	Datering	Vulling	N	MAE	M (gr)
	3	Paalkuil met kern				1		

Ceramiek	Materiaal	Vorm	Datering	Opmerkingen	Rand	Wand	Bodem	Additieven	Arch. vol.	1
2018D267-S3-Ce	Handgevormd Onbepaald reducerend gebakken		Onbepaald	mogelijk bodem, grote inclusies, late ijzertijd/vroeg-Romeinse periode						1

Spoorinformatie	Spoornummer	Spoortype	Depositietype	Datering	Vulling	N	MAE	M (gr)
	4	Paalkuil met kern				1		

Ceramiek	Materiaal	Vorm	Datering	Opmerkingen	Rand	Wand	Bodem	Additieven	Arch. vol.	1
2018D267-S4-Ce10	Handgevormd Onbepaald		Onbepaald	reducerend gebakken,		1				1

Spoorinformatie	Spoornummer	Spoortype	Depositietype	Datering	Vulling	N	MAE	M (gr)
	6	Puinvulling				1		

Ceramiek	Materiaal	Vorm	Datering	Opmerkingen	Rand	Wand	Bodem	Additieven	Arch. vol.	1
2018D267-S6-Ce51	Wielgedraaid (P)ME oxiderend gebakken			Deels versinterd	1					1

Spoorinformatie	Spoornummer	Spoortype	Depositietype	Datering	Vulling	N	MAE	M (gr)
	9	Muur				1		

Bouwceramiek	Materiaal	Vorm	Datering	Opmerkingen	Rand	Midden	Hoek	Andere	Arch. vol.	1
2018D267-S9-Bo00	Fragmenten		Onbepaald	kalkmortel						1

Spoorinformatie	Spoornummer	Spoortype	Depositietype	Datering	Vulling	N	MAE	M (gr)
	10	Muur				16		

Bouwceramiek	Materiaal	Vorm	Datering	Opmerkingen	Rand	Midden	Hoek	Andere	Arch. vol.	7
2018D267-S10-Bo11	Ceramiek Oxiderend		Onbepaald	o.a. dakpanfragmenten						6
2018D267-S10-Bo00	Fragmenten		Onbepaald	Plaaster						1

Ceramiek	Materiaal	Vorm	Datering	Opmerkingen	Rand	Wand	Bodem	Additieven	Arch. vol.	3
2018D267-S10-Ce53	Wielgedraaid Steengoed		Onbepaald			2				2
2018D267-S10-Ce22	Wielgedraaid Onbepaald oxiderend gebakken		Onbepaald	ongeglazuurd	1					1

Faunaresten	Materiaal	Vorm	Datering	Opmerkingen	Kop	Romp	Poten	Tanden	Arch. vol.	1
2018D267-S10-Fa13	Skelet Zoogdier			Botfragment						1

Glas	Materiaal	Vorm	Datering	Opmerkingen	Rand	Wand	Bodem	Additieven	Arch. vol.	1
2018D267-S10-Gl11	Vlak glas Kleurloos									1

Metaal	Materiaal	Vorm	Datering	Opmerkingen	Boven	Midden	Onder	Additieven	Arch. vol.	3
2018D267-S10-Me10	Ijzer			Nagel						1
2018D267-S10-Me01	Onbepaald Metaalslak	Metaalslak	Onbepaald							2

Natuursteen	Materiaal	Vorm	Datering	Opmerkingen	Boven	Midden	Onder	Additieven	Arch. vol.	1
2018D267-S10-Na30	Leisteen									1

Spoorinformatie	Spoornummer	Spoortype	Depositietype	Datering Vulling	N	MAE	M (gr)
	11	Paalkuil			2		

Ceramiek	Materiaal	Vorm	Datering	Opmerkingen	Rand	Wand	Bodem	Additieven	Arch. vol.	2
2018D267-S11-Ce	(P)ME reducerend gebakken		Onbepaald					2		2

Spoorinformatie	Spoornummer	Spoortype	Depositietype	Datering Vulling	N	MAE	M (gr)
	12	Kuil			1		

Ceramiek	Materiaal	Vorm	Datering	Opmerkingen	Rand	Wand	Bodem	Additieven	Arch. vol.	1
2018D267-S12-Ce52	Wielgedraaid (P)ME reducerend gebakken		Onbepaald			1				1

Bijlage 3 Fotoinventaris

Vergunningsnummer

(F)oto, (O)verzicht, (PR)ofiel, (V)lak, (C)oupe, (D)etail, (W)erkfoto, ...

2018D267-PR1-FO-1 —— Volgnummer

(S)poor, (PR)profiel, (SL)euf, (W)erk(P)ut, (K)ijk(V)enster, (L)osse(V)ondst, (B)oring, (M)etaal(D)etectie, ...

2018D267-OVERZICHT-FO-1
2018D267-OVERZICHT-FO-2
2018D267-OVERZICHT-FO-3
2018D267-OVERZICHT-FO-4
2018D267-PR1-FPR-1
2018D267-PR1-FPR-2
2018D267-PR1-FPR-3
2018D267-PR1-FPR-4
2018D267-PR1-FPR-5
2018D267-PR1-FPR-6
2018D267-PR1-FPR-7
2018D267-PR1-FPR-8
2018D267-S1-FV-1
2018D267-S1-FV-2
2018D267-S1-FV-3
2018D267-S1-FV-4
2018D267-S2-FV-1
2018D267-S2-FV-2
2018D267-S2-FV-3
2018D267-S2-FV-4
2018D267-S3-Ce-F-1
2018D267-S3-Ce-F-2
2018D267-S3-FV-1
2018D267-S3-FV-2
2018D267-S3-FV-3
2018D267-S3-FV-4
2018D267-S4-FV-1
2018D267-S4-FV-2
2018D267-S4-FV-3
2018D267-S4-FV-4
2018D267-S4-FV-5
2018D267-S4-FV-6
2018D267-S5-FV-1
2018D267-S5-FV-2
2018D267-S5-FV-3
2018D267-S5-FV-4
2018D267-S5-FV-5
2018D267-S5-FV-6
2018D267-S5-FV-7
2018D267-S5-FV-8
2018D267-S6-FV-1
2018D267-S6-FV-2
2018D267-S7-FV-1
2018D267-S7-FV-2
2018D267-S7-FV-3
2018D267-S7-FV-4
2018D267-S7-FV-5
2018D267-S7-FV-6
2018D267-S7-FV-7
2018D267-S8-FV-1
2018D267-S8-FV-2
2018D267-S8-FV-3
2018D267-S9-FD-1
2018D267-S9-FD-2
2018D267-S9-FV-1
2018D267-S9-FV-2
2018D267-S9-FV-3
2018D267-S9-FV-4
2018D267-S9-FV-5
2018D267-S9-FV-6
2018D267-S9-FV-7
2018D267-S10-Bo-F-1
2018D267-S10-Bo-F-2
2018D267-S10-Bo-F-3
2018D267-S10-Bo-F-4
2018D267-S10-Bo-F-5
2018D267-S10-FV-1
2018D267-S10-FV-2
2018D267-S10-FV-3
2018D267-S10-FV-4
2018D267-S10-FV-5
2018D267-S10-FV-6
2018D267-S10-FV-7
2018D267-S10-FV-8
2018D267-S11-FC-1
2018D267-S11-FC-2
2018D267-S11-FC-3
2018D267-S11-FC-4
2018D267-S11-FC-5
2018D267-S11-FC-6
2018D267-S11-FV-1
2018D267-S11-FV-2
2018D267-S11-FV-3
2018D267-S11-FV-4
2018D267-S11-FV-5
2018D267-S11-FV-6
2018D267-S11-FV-7
2018D267-S12-FV-1
2018D267-S12-FV-2
2018D267-S12-FV-3
2018D267-S12-FV-4
2018D267-S12-FV-5
2018D267-S13-FV-1
2018D267-S13-FV-2
2018D267-S13-FV-3
2018D267-S13-FV-4
2018D267-S13-FV-5
2018D267-S14-FV-1
2018D267-S14-FV-2
2018D267-S14-FV-3
2018D267-S14-FV-4
2018D267-S15-FV-1
2018D267-S15-FV-2
2018D267-S15-FV-3
2018D267-S15-FV-4
2018D267-S17-FV-1
2018D267-S17-FV-2
2018D267-S17-FV-3
2018D267-S17-FV-4
2018D267-S18-FV-1
2018D267-S18-FV-2
2018D267-S18-FV-3
2018D267-S18-FV-4
2018D267-S19-FV-1
2018D267-S19-FV-2
2018D267-S19-FV-3
2018D267-S19-FV-4
2018D267-S20-FV-1
2018D267-S21-FV-1
2018D267-SL1-FV-1
2018D267-SL1-FV-2
2018D267-SL2-FO-1
2018D267-SL2-FO-2
2018D267-SL3-FO-1
2018D267-SL3-FO-2
2018D267-SL3-FO-3
2018D267-SL3-FO-4
2018D267-SL4-FO-1
2018D267-SL4-FO-2
2018D267-SL4-FO-3
2018D267-SL4-FO-4
2018D267-SL4-FO-5
2018D267-SL4-FO-6
2018D267-SL4-FO-7
2018D267-SL4-FO-8

Bijlage 4 Profielinventaris

Legende

Aflijning:

A	Abrupt
Du	Duidelijk
G	Geleidelijk
Di	Diffuus
gr.	ondergrens

Textuur:

Re	Redelijk
Ze	Zeer
Za	Zacht
Ha	Hard
Va	Vast
Lo	Los
Z	Zand
L	Leem
K	Klei
V	Veen

Kleur:

L-	Licht
D-	Donker
Br	Bruin
Gl	Geel
Go	Groen
Gr	Grijs
Or	Oranje
Rd	Rood
Wt	Wit
Zw	Zwart
Bl	Blauw
Pr	Purper
Rz	Roze

Kleur:

gevl.	gevlekt
gelg.	gelaagd
gebr.	gebrokkeld
hom.	homogeen
het.	hetrogeen
m.	met
vl.	vlekken
sp.	spikkels
lg.	lagen
lgs.	laagjes
br.	brokken
fi.	fibers
to.	tongen
wi.	wiggen
le.	lenzen

Bijmenging:

AM	Asmortel
Be	Beton
Bio	Bioturbatie
Bo	Bouwceramiek
BS	Baksteen
Ce	Cement
CeM	Cementmortel
DKS	Doornikse KS
Fe	IJzerconcreties
Fe-slak	IJzerslak
FeZS	IJzerzandsteen
Glau	Glauconiet
HK	Houtskool
Hu	Humus
K	Kalk
KM	Kalkmortel
KS	Kalksteen
KW	Kwarts
KZM	Kalkzandmortel
KZS	Kalkzandsteen
LS	Leisteen
Me	Mergel
Mg	Mangaan
NS	Natuursteen
SK	Steenkool
TG	Tegel
TM	Trasmortel
VL	Verbrande leem
ZM	Zandmortel
ZS	Zandsteen

Vondsten:

An	Andere
Bo	Bouwceramiek
Ce	Ceramiek
Fa	Faunaresten
Fl	Floraresten
Gl	Glas
Ku	Kunststof
Le	Leder
Li	Litisch materiaal
Me	Metaal
Mu	Munt
Na	Natuursteen
Pi	Pijpaarde
St	Staalname

Beschrijving:

B	beschrijving
d	droog
v	vochtig
n	nat

De kleurweergave van het gevisualiseerde profiel is typologisch, en benadert dus niet per definitie de hoofdkleur van de horizont.

Profiel PR1

1. Algemene gegevens

1. Beschrijver:	Wouter Yperman, Studiebureau Archeologie.
2. Soort onderzoek:	Archeologisch: proefsleuven en proefputten
3. Plaats:	Lummen - Charles Wellensplein
4. Hoogteligging:	m TAW.
5. Coördinaten:	N; O. (lamb 72)
6. Datum:	woensdag, 9/05/2018
7. Gereedschap:	Schop, Truweel, Graafmachine
8. Landgebruik:	Bestrating, Geen
9. Weersomstandigheden:	Open hemel
10. Oriëntatie:	ZO.
11. Bodemeenheid:	Scm (matig droge lemig zandbodem met diepe antropogene humus A-horizont)

2. Profielbeschrijving

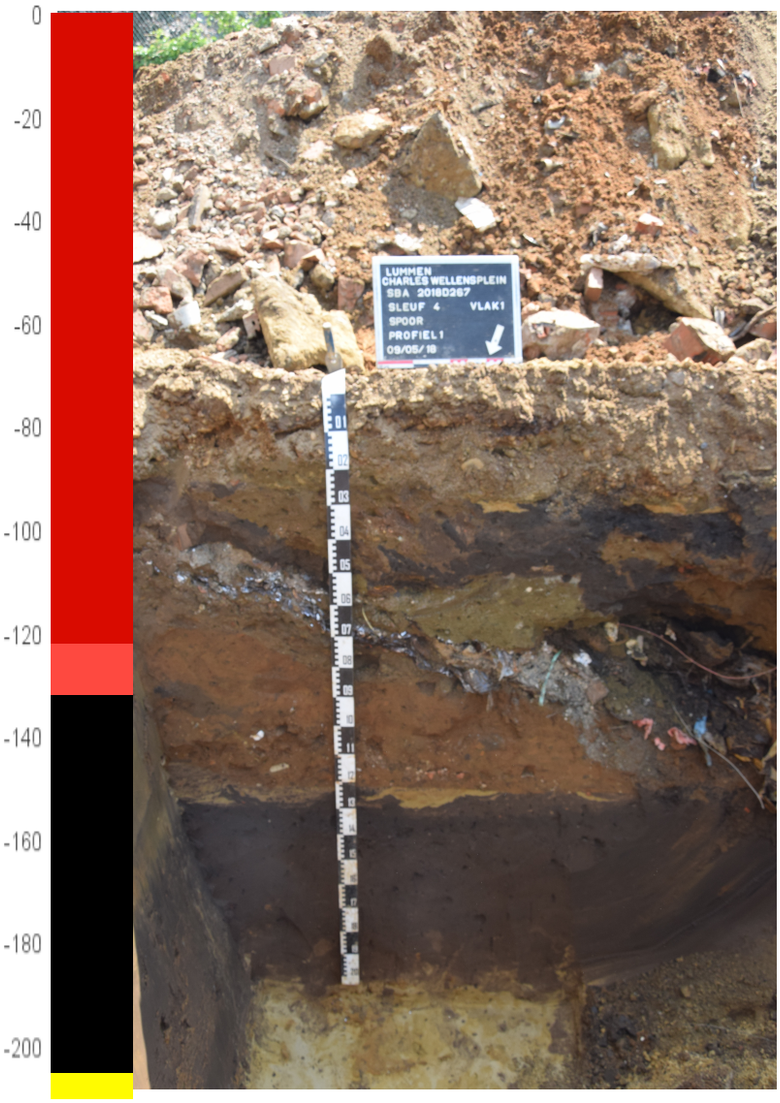

H1 (HTM)
0-122 cm: ReZaLo Z>L; niet gespecifieerd; het. DBr-Or m. Gr-Go en Zw ; [Br: Pleister, Mossel, BC, St: Hout,]; A recht gr.(B: v)

H2 (Verstoring)
122-132 cm: ReZaLo Z>L; niet gespecifieerd; gevl. LGl m. DBr en Zw ; [St: BC, HK,]; A golvend gr.(B: v)

H3 (Ap)
132-205 cm: ReZaLo Z>L; niet gespecifieerd; DBr ; [Veel bio, Hu; St: HK, BC, Sintels,]; Di recht gr. Onderaan bioturbatie(B: v)

H4 (C)
205- cm: ZeZaLo Z>L; niet gespecifieerd; LGl m. Or vl. ; [Fe, Fe-vl;]; (B: v)

Bereikte diepte: -215 cm.
Grondwatertafel: Niet bereikt.
Opmerkingen: